UNIVERSAL LIBRARY
OU_206107
UNIVERSAL LIBRARY

ఆంధ్రీకృత పరాశరస్మృతి

ANDRA
Parasara Smruti.

BY

A PRABHAKARA KAVI

(2ND EDITION)

1909

M.V. PRESS, ELLORE. 8 As.

ఆంధ్రీకృతపరాశరస్మృతి.

ఇది

గద్వాలసంస్థానకవులగు ఆదిపూడి ప్రభాకరకవిగారిచే

రచియింపఁబడి

అష్టావధాని శ్రీరాజా భుజంగరావు బహద్దర్

జమీందారుగారికి

కృతియియ్యఁబడెను

SECOND EDITION. 500 COPIES.

The Manjuvani Press,

ELLORE.

1909.

Price 8 Annas.

Printed by N. Chalapati Rau.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమార్కండేయేశ్వరాయనమః.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి.

[ప్రథమాధ్యాయము.]

శ్రీపార్వతీయన గొప్పబంగరు జటాకో-టీరంబునఁ
గ్రాలఁగ గం।
గాప్రాణేశ్వరిఁ జేర్చి వామకరమా-స్తారేఖఁ
దాఁజేర్చి మి।
ధ్యాస్త్రాపేతల మాగవారలందల గురు-ద్రాణిం
గృపాపాలించితుఁ।
డై పారము శివుండు ప్రోచుత భుజం-గాధీశ్వ
రగ్రామణీ॥ ౧॥

సీ. కరుణాంబువులకునా-కరమైన నాళింపు,
కన్నులవిన్నుఁ బెఁ-గనుఱిందాలఁ।
గండమిశ్రపూలకు-వింతైనగుబాళింపు,
కరములఁగోదండ-కాండమమర।

గెరలిన వాతుచ-క్కరలబురాయించు,
పలుక్రొలహుంకృతుల్ పరిఢవిల్ల।
శృంగారరసపూర్ణ-రంగమై రవణించు,
మోహిరరసంబు-మేళనంగ।

శిష్టపోషణ బోతు శిక్షితు-శిష్టదుష్ట।
సమితిఁ బోఁడియు కంగన చిర-క్షిస్సమూహ।
మడఁచి నింగఁబుడఁ బుట చూ-నడరుదన్న।
భుజగరాజేంద్రుకరాళి-విజయ మెసఁగ॥ ౨॥

మ. కిటివైయుండుట నీకు తెస్సఁదగఁ శ్రీ-శ్రీజయంటంచఁ గారాకుమం।
చటుదోర్దర్పుల ఁగెరడాంల్వలుకుప-ద్మాబ్జాక్షిఁ గెల్వట్టికా।
గిఁటీకిందార్చ్వికుంఠనాయకునియా-శ్రీణోద్య వంబిడ్డుడి।
క్రటవిఖ్యాతయశోక భుజంగవిభుని-శ్రీయుతుంజేయుంతన॥ 3॥

సీ. ఏరామకేశవా-ధోరాశియుప్పాంగ,
నమృతంబులోఁడఁ దా-నవతరించె।
నేకన్యపదునాల్గు-లోకముల్ పాలించు,
విష్ణుదేవునికిదే-వేరియయ్యె।
నేతల్లియీజగ-త్సృష్టి కాద్యండగు,
నబ్జసంభవుఁగడు-పారఁగాంచె।
నేయమ్మతనదృష్టి-యిసుమంతసోఁకిన,
మనుబంగరువు సేయు-మహిమ వడసె।

గీ. నేమహాసాధ్విమంగళ-నామవర్ణ।
జగములక్షరదివ్యమో-క్షప్రదమ్ము।
లట్టిశ్రీదేవి భూరిద-యాంతరంగ।
శ్రీభుజంగానవీంద్రుర-క్షించుఁగాత॥ ౪॥

మ. సతివీణాశ్రుతికల్గుఁజొన్పనిగమ-స్వాధ్యాయనిష్ఠాంగస।
స్మృతిఁగెందమ్మిఁదదంసవయ్యోగ్యజగుముం-డాఁజేసిమానీంద్రనే।
విభుఁడైలోకములన్వ్యధించుసకలా భీష్టప్రదుండిద్ధధీ।
యుతుఁడాధాతభుజంగభూవిభుఁడిరా-యుష్మంతుఁ
గావించుతన్॥ ౫॥

సీ. సిద్ధాన్నమిదియని-చేదోయిఁగబళింప,
నగమురాయంచము-న్నాడిదువ్వ।
పల్కుపల్కునకుమా-ర్పలుకుచుఁదర్కించు,
కీరపఙ్క్తులకుఁజ-క్కెరలుగుక్క।
యాసనంబానఁగా-నాననమ్మునఁగమ్మ
భసలమ్ములకుశరత్ప్రసవమిచ్చి।
యందందవీణార-వానందమునఁజొక్కి,
పతికిఁగెమ్మోవిగా-నెత్తమొసంగు।

గీ. నాకతరువనితనుఁగొల్చు-నాకువిభుల।
ననరసనిధానకవితాధ-నంబొసంగి।
రీయుభాషావధూటియ-భ్యుదయపేటి।
మాభుజంగావనీశేత-మనుఁగాత॥ ౬

చ. అజరతరంగిణీప్రవాదసి-తాంబురుహాభ్రమఁదాశమాలిన।
కజమగుచంద్రుఁబట్టనొడి-కఁబునఁదుండముఁజైకిఁజాఁచియ।
ద్విజను సగించునొంటిపలు-దేవరవూనిభుజంగరాయభూ।
భుజునినిరంతరాయసుఖ-ముల్దయఁజేసికృతార్థుఁజేయుతన్॥ ౭॥

శా. లోకత్రాణపరాయణుల్ఘనులుసు-శ్లోకుల్తపోధీనవు।
వ్యాకారుల్భగవత్కథామృతకృతా-ర్థాత్ముల్మహానస్యుల।
స్తోకానేకపురాణకర్తలువచ-శ్శుద్ధింబ్రసాదించివా।
ల్మీకివ్యాసపరాశరాదిమునులో-లిన్నన్నమన్నించుతన్॥ ౮॥

చ. కలిబియనంటిబండుకయి-నుంచినపోలికసంస్కృతంబునం|
గలిగినభారతప్రముఖ-కావ్యములాంధ్రమునందు నంగేటగా|
వెలయఁగఁజేసియొక్కొ-క్కప్రవీణతపొల్పసగంగఁగీర్తిగ|
సలలితమూర్తులంగొలుతు నన్నయాఁదిక్కన నెఱ్ఱనార్యునిన్॥ ౯||

ఉ. బెబ్బులిగాంచి ఘోరనము- వెట్టితినంబున దేహమంత కుఱన్|
బొబ్బలువాసఁ గాల్చికొని-బ్రుంగినభంగినుహోకపంక్తులన్|
దబ్బునఁజూచినంతటన-దబ్బరకబ్బములల్లియుబ్బుచున్|
సిబ్బితిలేకలోకమునఁ- నేట్ప్రడువారిస్మరింపసేటికిన్| ౧౦||

వ. అనియిట్లాశీఃపూర్వకంబుగాఁ గృతిపతికోఽ కాదినుపంపతి ప్రియా
శీర్వాదనంబొనరించి గయాసదనుఁ గరిపదనుఁ గతిఁదలంచి దివిజ ప్రాలిం
గభాషా కవితా నాథ సనాతన కవినాథుల సుప్రసన్నులం జేసికొ
ని కింపచానుబుం బ్రాడ్వివాకులునగు కాకవులు ఘూకవుల్లను ప్ర
స్థాపనాసహులలయ్య నార్య మర్యాదా నివార్య మాలంబునఁ ద
దీయాపార గుణగణం బొక్క పక్క నుటుంకించి యొక్కనాడేను
శ్రీశారదానుపమ ప్రసాద సమాసాదితాస్మత్కవితాలహరిన్ బ్ర
వహింపఁజేసిన ప్రాపంచిక పారమార్థిక వాంఛితార్థంబులు సఫ
లీకృతంబులై చరితార్థుఁడ నగుదునో యని చింతించుచున్న సమ
యంబున. ౧౧||

సీ. వేదాంతవిదులగు-విప్రవర్యులతోడ,
వీరులౌక్షత్రియ-వితతితోడ|
వాణిజ్యనిపుణులౌ-వైశ్యవర్గముతోడ,
వినతులౌహాలిక-జనులతోడ|
సౌందర్యవసతులౌ-సతులబృందముతోడ,
రాజితోన్నతసౌధ-రాజితోడఁ|

గమలాకర బహు-కాసారములతోడ,
సుమఫలభరితవ-నములతోడ।
విమలవిస్తారఘంటాప-థములతోడ।
వారులకన్నను లగుసకు-వారులతోడ।
గిరులకన్నను గొప్పగు-కరులతోడ।
సురుచిరంబగు నేలూరు-పురమునంగు॥ ౧౨॥

సీ. ఎవ్వాని యవతార-మిద్ధమంత్రివ్రేగ,
దాన్యయాంబునిధిక-ల్పాగమంబు।
లక్ష్మనరాది వె-ల్లాసీమ లెవ్వాని,
పాలసంబున బాగు-పడినయూళ్లు।
నేవాఃకీర్తికాంత- తావాసమునకు బ్ర,
హ్మాండభాండంబొక-యలంతిమనికి।
యెల్లదిక్కులనుండి- యేతెంచువిబుధుల,
కెవ్వాని కైదండ-యింగిమాను।

గీ. మృదుకవిత్వంపు సుకమున-కెనని సరస।
వాగ్వితానంబు బంధుర-పంజరంబు।
ప్రబలబలశాలి యతఁడాన్య-వనజహేళి।
సారగుణశీలి భుజగరా-జన్యమౌళి॥ ౧౩॥

మ. నిజసౌధాంతరభాగమందుఁ ద్రిజగత్స్ఫీతోత్సవంబై సిత।
ధ్వజసంభ్రాజిత మొకడుంబోలు మనా-స్థానంబు నంబుత్తిలా।
భుజయోద్యోతకనూత్న కాంతులు ముఖా-బ్జశ్రీమిటారింపగా।
రిజనాభోన్నత వైభవంబెసఁగ సం-ప్రీతిన్సుఖాసీనుఁడై॥ ౧౪॥

సీ. కరకంకణధ్వనుల్-ఘల్లుఘల్లని మ్రోయ,
సుందరాంగనలు-వీచోపులిడఁగ।
విద్వన్నికాయంబు-వివిధశాస్త్రార్థముల్,
సిద్ధాంతములు సేసి-చెప్పుచుండ।

చందమామగనబృందమందందబిగువగల్,
పొగడుచుఁగెలఁకుల-నెగడుచుండఁ।
వీణారవానూన రాణామృతంబుల,
గాణేలురాగ్గురు-గింగఁబాడ।

సీ. వాఁ త్రిబాంధవమిత్రతా పఁత్రగణము।
సిరులుసంగదేవేంద్ర-వైభవమున।
ండుకొలువుండినన్నుము-న్నొందించితికె।
భవ్యతరకర్ణభూషణ-భాషణముల (౧౫)

గీ. కందరామాయణముమహా-నందసరణిఁ।
జెప్పిశ్రీరామభూపాల-శేఖరునకుఁ।
గృతిరొసఁగిజగద్ధిత-కీర్తిగాంటి।
వాదిపూడిప్రభాకర-వ్యక్తివిచంద్ర॥ (౧౬)

ఉ. చక్కనినీకవిత్వగాద-చక్కెరయుంక్కు అలట్టుదైవపుల్।
గ్రక్కుచునుండుఁగావునఁనో-క నౌకసత్కృతినిన్ను వేఁడమా।
కెక్కుడుకాంక్షయున్న న-రీశ్వరకాదనకుండఁదేటయా।
ఫక్కిఁబరాశరస్మృతిఁగృ-పాష్టిమాకుఁదెనుంగుఁజేయవే (౧౭)

మ. ఘనవాణీప్రధిమానకూల్యమున విజ్ఞానేశ్వరీయంబుఁగే।
తనదాఁదెల్గొనరించెమున్ను పరమా-ర్థజ్ఞానియైనాడుప్రా।
ర్థనవివిత్తజేఁగౌరవించిబడిఁబా-రాశర్యమాంధ్రీకృతం।
చినను ధన్యనిఁజేయుమయ్యగుణరా-శీమంత్రిచూడామణీ॥

ఉ. “గొప్పప్రబంధరాజమున-కుందగునట్టిమదీయవాగ్విధం।
బిప్పుడలంతియీకృతికి-నెట్టులుఁజెప్పుదు” నంచు నెంచకే।
చొప్పననైనస్వల్పమని-చూడకయిప్పనికొప్పకొన్నచోఁ।
దప్పకనీశవాకునుయుగ్మ-ధార్థసుఖంబులఁదీనఁజేకురుక ॥ (౧౯)

వ. అని నయవినయ విశ్వాసభయభక్తులెన్యది ప్రస్తుతంబుగా ననే
క చిరత్నరత్న భూషావిశేషంబుల నన్నొసంగి సారఘనసార సా
రంగమద వాసనాభాసురంబగు తాంబూలంబొసంగుటయు నమం
దానంద తరంగితాంతరంగుండనై మహాప్రసాదం బని యంగీకరించి త
ద్గ్రంథానుసంధానంబునకు జాగ్రత్కౌతూహలుండ నగుచు నేతత్కృ
తినాయక రత్నాన్వవాయ క్రమం బభివర్ణించెద. ౧౦||

కృతిపతివంశాభివర్ణనము.

సీ. ఆద్యంతరహితుండై-యఖిలలోకంబులు,
దానయైయెవ్వండు-తనరుచుండు|
సకలచరాచర-జంతుజాలంబులు,
పాలుపొందనెవ్వని-యాజ్ఞనుండు|
వాయ్వగ్నిసూర్యేందు-వసుధాతలంబులె,
వ్వానియానకుండు-నంచినడచు|
మూర్తిత్రయంబునఁ-బూర్ణమైయెవ్వాని,
గాత్రంబునందుఁబ్ర-కాశమెఱుఁగు|

తే. నట్టియాదివిరాట్టుము-ఖాగ్రసీమ|
బ్రహ్మతేజోవిశేషసం-పత్తితోడ|
వేదములతోడఁబుట్టునై-వినుతికెక్కె|
నగ్రవర్ణంబువిమలశో-భావహంబు|| ౧౧||

వ. అందు. ౧౨||

సీ. ఒకచేతగోముఖం-బొకచేశిలీముఖం,
బెవ్వారుఘటియించి రేపుమీఱ|
నొకచంక వేదంబు-నొకచంక భేదంబు,
నెవ్వారుదాల్చిర-హీనబుద్ధి|

నొకకంటయోగంబు-నొకకంటభోగంబు,
నెవ్వారువరియించి-రిద్ధశక్తి|
నొకచోను పేందుసిరి-నొకచోను కేందుసిరి,
నెవ్వారు సేకించి-రింపుతోడ|

గీ. నాగరిపాటుగరిమాసముద్ధ-తైరవారు|
శాపమునఁజాపమునశక్తిఁ-జూపిరెవరు|
నారిఖస్త్రశ్రీమునశాస్త్రిమునఁగూడఁ-బ్రబలిరెవ్వ|
రట్టివారాయువేలవా-రందులోన|| ౧౩||

శా. శ్రీమంతిప్రెకిడొన్నయుంపవికల-శ్రీనొప్పఁదక్షాకుఁడై|
హేమాద్రిస్థిరధైర్యుఁడప్పు ధరా-ధీశుండు వైమానిక|
స్వామింగన్నడసేయుభోగమునభూ-చక్రంబుపాలించెఁబో|
ప్రామపాభవశక్తిన గ్రాకులముం-దారంబుతండలప్పఁడే|| ౧౪||

సీ. ఏదారిఁగనుఁగొన్న నాదయామయమన్న,
సత్రముల్ మ్రుబ్బొన్న-సమితిఁబెట్టు|
నేభూమిఁగాంచిన-నాభోగిడించిన,
కొలఁకులునిర్మల-జలములొసఁగు|
నేదిక్కుఁజూచిన-నాదాత్రపోచిన,
వనపఙ్క్తులుత్కృష్ట-ఫలములీను|
నేనేలఁజుట్టిన-నాకేతగట్టిన,
దేవళంబులుస్వామి-సేవలిచ్చు|

గీ. నేనెలవుపెట్టినను గాని-యాన్ప్రపాలు|
చరితమానందకందమై-సజ్జనులకు|
వాంఛితార్థంబులెల్లస-ఫలము సేయు|
రాజమాత్రుండెయప్పల-రాజవరుఁడు|| ౧౫||

ఉ. అంబుజనాభుఁడిందిరక-రాజ్యము వట్టిన రేఖదోఁపఁగా।
మాంబను సద్గుణాళిజగ-దంబను నాతఁడు పెండ్లియాడి యా।
నాంబక దివ్యవిగ్రహున-నంతబలాఢ్యునిఁ బూర్ణకీర్తిను।
గ్బింబసమానవక్త్రునని-భీకరుఁ గాంచెఁ గుమారశేఖరున్॥ ౨౭॥

సీ. బుద్ధికౌశల్యంబు-పోలుపొందఁగ గోటాన।
కోట్లార్జనంబులం-గూడఁబెట్టి।
రజతాద్రికేశుక్షే-త్రాణించు పాత్రీశాన,
ములం గొల్లగొల్లఁగా-వెలయఁజేసి।
ప్రబలులై యొసఁగెడు-పార్థివేంద్రులతోడఁ,
దులతూఁగి వారితోఁ-జెలిమి నెఱపి।
రాజాదిబిరుదముల్-రంజిల్లఁగానూన్చి,
రాజ్యలక్ష్మి గ్రహించి-పూజ్యతఁగని।

గీ. చిన్నమాంబయు శేషమ్మ-సీతమాంబ।
రంగమాంబయు భక్తిని-ర తిరంబుఁ।
దన్ను సేవింపఁ గీర్తికాం-తాభుజంగుఁ।
డాతఁడు భుజంగరాయని-ఖ్యాతుఁడగుచు॥ ౨౮॥

సీ. గోత్రపావనుఁడయ్యు-గోత్రాధిపతియయ్యు,
భూరిభోగమున గో-త్రారియయ్యెఁ।
గమలనేత్రుండయ్యుఁ-గమలాప్రియుండయ్యు,
నౌదార్యమునఁ గమ-లారియయ్యె।
దానవీరుండయ్యు-దానశూరుండయ్యుఁ,
బాలనంబున దాన-వారియయ్యెఁ।
బురపాలకుండయ్యుఁ-బురుషోత్తముండయ్యు,
నరిఖండనమునఁ బు-రారియయ్యె।

గీ. ననుము జగదభినుతిఁ గాంచె - నమ్మహేంద్రుఁ
డాకళానిధియా నృపా - ర్యకసుఁ డాప
రాజితద్విజరాజమూ - ర్ధన్యుఁ డాభు
జంగరాజన్యుఁ డాభృతి - సజ్జనుండు ॥ ౨౮ ॥

ఉ. అమ్మహిదైవతోత్తమస - నందిని భక్తిఁ జెలిర్పఁ గొల్చువా
రమ్మహిషీచతుష్టయము - సంతసమొప్పఁగ నాయెసిద్ధి మాంబ శే
షమ్మ ద్వితీయభార్యతద - నంతర వేఱు యనిసీతమాంబరం
గమ్మ తురీయభార్యయిటు - లాసుకృతిమాంబ లొప్పవారిలోఁ ॥ ౨౯ ॥

సీ. అతిచంచలత లేని - పతిభక్తియొకఁటైన,
గరువంపు నడమాని - పరగు లేని ।
బెన్నఁగ భర్తలవీడి - యొక్కని నే కూడి,
పిలసంబు పోనాని - చెలఁగు లేని ।
నత్తయొత్తిడి కోర్చి - పాదసేవ మదిఁ జేర్చ,
యొంగిలి బలుమార్చ - యొసఁగు లేని ।
జట్టుపుట్టువు గాక - సహనజోకఁ బోక,
గడుసుఁదనము లేక - నడచు లేని ।

గీ. శ్రీమహాలక్ష్మిధరణిశా - శీమ్నృడాణి ।
లోకమున ధమ్మునసాటి సే - యునటుకుఁ గుఁగు ।
రతులశుభవతికుత్పృష్ట - గృతిసదృశ ।
సారమతికి సుకృతికి శే - షమ్మసతికి ॥ ౩౦ ॥

ఉ. ఆయతమై విద్యవిన - యమ్ములు బోధనశక్తి పుట్టిన ।
ట్లాయమ గర్భమందు దయ - మైరిశశాంక నిభానన ల్దటి ।
శ్రీపాత్రనూసముజ్జ్వలల - పారసతీహితదానధర్మని ।
ష్ఠాయుతలిద్దఱంగనల - సావ్యలు సుబ్బమ శేషమాఖ్యలన్ ॥ ౩౧ ॥

గీ. వారిలోఁ సుబ్బమాంబయు-పరమభక్తిఁ।
గోరికరయించెదరుజాడ-కుంపటులను|
వీరభద్రాయ్యనతులవి-శేకరుండు|
స్థైర్యజితకాంచనాహారుఁ-సచివవర్యు|| 32||

గీ. పిడపర్తిమ్మారావు సంప్రీతివాని|
కేవుకులచంద్రు శ్రీరాము-ధీరవర్యు|
విమలగుణసాంద్రుఁ గొండప్పయ-హిమకరాస్యు|
గాంచెనగ సింగరాయవి-ఖ్యాతపుత్రి|| 33||

వ. ఇప్పుడిది నా పరాశర శిరోభూషణంబు ద్వితీయ క్షేత్రంబునందు నిక్షేపించిన పుత్రికా సంతానంబు సంతాన సమూహంబుగఁ బడసిన యట్టిది తామరతంపరై చెలువొందు గాక ||

సీ. గరితలతలసొమ్ము-గయ్యాళికొలదిమ్మ,
పతిభక్తికిరవు-సన్మతులగురువు
మరియాదలకునీడ-గరువమ్మునకుఁజేదు,
నయమునకుఁబుట్టిల్లు-నిర్దయకుముల్లు|
పరమార్థములవాడ-పాపమ్ములకుఁబీడ,
కలుములపంటలే-ములకుదంట
యడఁకువకువీడు-దుడుకులకుఁద్రొక్కుడు,
గోనములకరువు-దుర్గుణంపుఁగఱవు|

గీ. సత్యములకాటపట్టైన-సత్యములను|
మాన్పుటకుఁజాలువాకట్టు-మందుచెట్టు|
మేలులకుగీముకీడుల-పాలిగాము|
యాకెయిలఁగల్పవల్లిచి-న్నమ్మతల్లి|| 34||

ఉ. సంచితవాగతీతబహు-జన్మతపఃపరిపాకవాసనన్|
మంచికిమారుమాటనుకు-మారుఁగుమారజయిప్రతాపుడు

గ్గాంచితీమల్లికార్జునస-మాఖ్యుని నాయమ కాంచి కొంచెఁ గ్రొ|
మ్మించులమించుబోడిరతి మించినయొక్క కుమారికామణిన్ || ౩౭||

క. ఆయమ్మ తన్ను నిటు గా|
మాయమ్మా యనుచు వాగు-మామా కౌసల్|
పీయమ్మ నఁబిలువఁగరా|
మాయమ్మా యనెడు పేర-మహి రంజిల్లెన్ || ౩౮||

క. కురుమద్దాలకులాంబుజ|
తరణిన్ గోపాలకృష్ణ-ధరణీసురుధీ|
వరునిన్ వరునిగ నాసతి|
వరియించెన్ మంచిదినము-వరియించె ధరన్ || ౩౯||

సీ. ఎవని పరాక్రమం-బినప్రతాపముఁ గ్రిందు,
వఱపభానుఁడు శీత-భానుఁడయ్యె|
నెవని దానము కల్ప-వృక్షంబు మీఱఁగా,
దేవతలెల్ల భూ-దేవులయిరి|
ఏ సభ్యు కీర్తి నా-దీసంగము బున,
వార్ధియిమ్మహిక్షీర-వార్ధియయ్యె|
నే మహీపాలుఁడు-భూమి పాలింపంగ,
రాజ్యంబు శ్రీరామ-రాజ్యమయ్యె|

గీ. వతఁడతిగభీరుఁడతిధనుఁ-డత్యుదారుఁ|
డభ్రగంగాప్రవాహాళు-భ్రాంశుహంస|
హీరనీహారఘనసార-సారకీర్తి|
మల్లికార్జునరాయాఖ్య-మహితమూర్తి|| ౪౦||

గీ. కట్టించె నేతల్లి-కైలాససమముగా,
రమణీయమైనస-త్రములగములు|

పెట్టి పెంచె నీమాత - పొట్టలు పిగులంగా,
సభ్యాగతులకుంబ - కాన్నపశ్రీ।
పెట్టించె నీయమ్మ - దయదలిర్పంగ గా,
బీదలపాలకు - భిక్షుములకు।
పెట్టించె నీదేవి - నిఖిలాశుభనిచయ,
ములనుదా నేలెడు - పుడమినుండి।

గీ రట్టిసీతాపిజయాలక్ష్మ - మాంబసకల।
సుగుణనికురుంబసత్క్రియ - చ్ఛకకదంబ।
యాస్యజితచంద్రబింబద - యావలంబ।
యుతనిపట్టపురాణిప్ర - త్యక్షవాణి॥ ౭॥

క. ఆదేవికిమున్నుభవా।
నీదేవికపుణ్యముఖుడుజ - నించినమాడ్కిన్।
గాదిలికొమరుడుకలిగెం బ।
మోదావహుడగుభుజంగ - భూవిభుడెలమిన్॥ ౮॥

సీ. బీదసాదలుసేయు - విజ్ఞాపనంబులు,
బింకమింతయులేక - వినెడువాడు।
వినిపరామరికచే - ప్పినవారివారిలో,
మంచిచెబ్బలనుగు - ర్తించువాడు।
గుర్తించుధర్మవు - గుంతప్పకుండగా,
యొసంగుతీరుపులుదా - నొసగువాడు।
నొసగితానొసగిన - పసమీరున్యాయముల్,
నడుపగాగంతోషి - పడెడువాడు।

గీ. నిజమునకురాజనలువరా - జకిరకాణ।
విడువకుడెంకిలుబ్బుల - విను మవంకి।

కరుణకుబిడారు మేల్ రాచ-సిరిగుడారు।
రారుసరదారుఁడాజమీం-దారుఁడరయ॥ ౪౧॥

పల్లంబుపై నెక్కి-నాగ-జీనజాలు,
గోడలు మేడలు-గుప్పలంబు।
జాళెంబుగొరిపిడు వాంఛివదరినఁ,
చేటలుఁ గోటలు-పెక్కు దూఁకు।
మఱిఁగిరొంచిహంస-నూయి చివిదచిఁ
పరువాలఁ జెరువులు-దోడువాఁజుఁ।
గళ్ళెంబునుడలించి-కాంతారములనోళ్ళు,
గుండులుఁ గొండలుఁ-గూలదాఁటు।

గీ. నౌరయుపుంఖిత్తమువారి-ధౌరితమ్ము।
యారెప్లతమారరేత-మునంవల్లి।
తమ్మనుచుఁదోడుదోరలుచి-త్రిముఁజూతు।
రణనిజూహలరాణబహాధాటి-కేదిసాటి॥ ౪౩॥

సీ. రాజౌటనిజమయ్యె-రక్షకాసింపదు,
కందులేదెచటఁజ-క్రములఁబోల్చు।
నరసింహుఁడేకాని-పరుసముల్ పలుకఁడు,
శాంతియుప్పెడుఁబుణ్య-జనులనేలు।
ఘనుఁడుహాస్తనమయ్యె-గర్జించివినుమిట్టిఁ,
దప్పులంలేవురా-యంచతెనయు।
వినుఁడంటసత్యంబు-హృదయభేదమునున్న,
స్థైర్యమెక్కుడుచల్ల-దనమునొమ్ము।

గీ. తానుభోగింద్రుఁడగుటత-థ్యంబె కాని।
క్రిందఁగాల్రిలఁడునాలుకల్-రెండులేవు।

నోటనమృతంబొలుకఁగ-నుంగొనంగఁ।
జిత్రము భుజంగరాయచ-రిత్రగరిమ॥ ౪౪॥

సీ. చూచెనా సరసా-ర్థసూచనాయతిమృగీ,
లోచనాస్పదయుగముల్-దొలఁచిచూచుఁ।
చేనాకనకాభి-షేచనాయుతవృష్టి,
యాచనాగతులనిం-పారఁజూచుఁ।
జూచెనా కూర్మిరాగ్ని-లోచనాహుతిఁబరా,
లోచనాంతముగా-నేచిచూచుఁ।
జూచెనాభవబంధ-మోచనామూర్తి,
వేచనాశ[illegible]ఁగా-న్పించిచూచు।

గీ. చూపులననిన్ని చూపులు-నూప నేర్చు।
పేరునకు వేయికన్నుల-వేల్పు కాక।
యిట్టిమహిమలునతనియం-దేడఁగలుగు।
నింద్రుఁడెట్లీడు భుజగమ-హేంద్రమణికి॥ ౪౫॥

గీ. అతనియర్ధాంగలక్ష్మి శ్రీ-చిన్నమ్మరావు।
నెన్మదికి రావుకులభవముల-న్నిఁటికిఁబ్రోవు।
కాలమునకుపన్న భర్తకు-వలపుకన్న।
సుగుణసంపన్న తథ్యమా-మగువమిన్న॥ ౪౬॥

గీ. పుట్టెఁ గస్తూరివంశాబ్ధి-పొంగ మెట్టె।
మంత్రిపెగడకులాబ్జంబు-మాన్యతఁగన।
నిట్టిచిన్నమ్మరావుఁగ-న్నట్టిశ్రీన్ప।
సింహరాయనిపున్నెంబుఁ-జెప్పఁదరమె॥ ౪౭॥

సీ. తనదుపతివ్రతా-ధర్మమ్ముచే కునిని.
ర్మలమైనవదనమం-డలమెసాక్షి।

తనమనోవైశాల్య-మునకుఁదొంగిల్ నవ్వు,
చెవులసోఁకెడుకన్నుఁగవయె సాక్షి।
తనకుమేలైనని-దానమ్మునకుమత్తి,
నాగేంద్రమఁడయా-నంబసాక్షి।
తనమహోత్కృష్టశ-క్తినమునకుఁ బదియా,
వ్యాన్నిఘ్నోడిమేని పన్నిసాక్షి।

గీ. తేయదారిదయారస-మానకుపాంచి।
పంచదారలువెట్టించు-పలుకెసాక్షి।
కర చిన్నమ్మరావున -తోడ్బవా।
కెంయానఁగన్ ప్పనిజనాధ-వనమొల్గి॥ ౧౮।

సీ. అలరుచునిజమనో వారలీలఁ
హృదయమామాతల-యొత్తు వేళ
నింకించునడుగ టు-నెల్లఁంకటుములు,
కడుపడిసిసదాఘ-మడెరు వేళ।
మొలక తెత్తిందునా మూలాగ్రముగఁగోర్కు,
తెల్లప్రావృట్టురం-జిల్లు వేళ।
సకలంక ముగఁజేయు-సానందమొసఁగు చు,
మొగము శరద్వ్యాప్తి-నెగడు వేళ।

గీ. నెఁమినువ్వొంగఁజేయును-ద్వైత ధక్।
వంగము హిమసివాలు-చాలంగ వేళ।
జలజలనరాల్చుభువివింత-చెంగుటుల।
జడిమములనెల్లశిశిరము-సంగువేళ॥ ౧౯॥

శా. ఏవంభూతనలోకురాగమునసా-న్మేరుణ మహానందపా।
రావారంబుఁదేల్చునగ్గిరితమా-ర్గండేయకారుణ్యవీ।

తా వైశేష్యమునందనూజుఁ గనెఁ గ-న్గా పద్మనాభాఖ్యుఁడే|
జో విద్యాదళసర్వలక్షణవిశిష్టుఁ-శ్శిష్టమోదావహుఁ॥ ౫ ॥

సీ. పసిఁడివన్నెలవాఁడు-పగడాల జగడాల,
జగడాలమోవికెం-జాయవాఁడు|
నెడఁద యెడఁ వాఁడు నై లేపచెలి జేని,
సిరి సేనినగు మోము-చెన్నువాఁడు|
నందముగ్గులవాఁడు-నవ్వింద మంజీరద,
నకుపొందు నైనదే-లఁ కనలవాఁడు|
ముద్దుగులైన వాఁడు పుష్పించు టనోగన టి,
యొజుప టికంటికిం పొంచు వాఁడు|

గీ. కరికరముఁ బోలుకరము-గల్గువాఁడు
కరిగపుకూపుఁ బోలు-గిన్ను వాఁడు
విహారపరములైన నొక-టనిచ్చువాఁడు
పద్మనాభకుమారుఁడు వాఁటివాఁడు ౬॥

షష్ఠ్యంతములు.

౧. ఏవంవిధగుణగణసం-
భావితపుత్త్రోదయాస్య-సముదితవేళా
వ్యాప్తబంధుసుమిత్త్రా
దేవాశీర్వచనరచన-తృప్తాత్మునకున్॥ ౧॥

౨. పరిణతసకలపురాణా|
కర్ణానందయుగీన-కర్ణామునీశో,
దీర్ఘాయుశ్శ్రీపూర్ణ శ్రీ|
రాగాపనాకాయమాన-జ్యాధ్యజ్ఞానవకున్॥ ౨॥

క. రంజితఫాలాక్షునకుఁ।
భంజితపరిపంథిభూమి-పతిపక్షునకుఁ।
మంజులశరీరరేఖా।
కంజాక్షునకసమరణజ-గచ్ఛక్షునకుఁ॥ ౩॥

క. అండజవాహానబంభర।
మండితపాత్పుండరీక-మహితునకుధరా।
ఖండలునకుద్విజఫణీరా।
ట్కుండలునకురూపకుసుమ-కోదండునకుఁ॥ ౪॥

క. శ్రీమంత్రిప్రెగడాన్వయ।
సోమునకున్సీతమాంబ-సుతునకువెల్లా।
భూగీశ్వరునకుఁగవితా।
ధామునకుఁ శ్రీభుజంగ-ధాత్రీశునకుఁ॥ ౫॥

వ. పుత్త్రపౌత్త్రాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధి యగు నట్లంకితంబుగ నే
నాంధ్రీకరింపం బూనిన శ్రీపరాశర మహర్షికృత ధర్మశాస్త్రంబున
కుఁ బ్రారంభం బెట్లనిన.

శ్రీ

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి.

ఆచారకాండము.

మ. హిమవంతంబున దేవదారువనమం-దేకాగ్రధీయుక్తి వ్యా|
సముఁ బాసిం బ్రవరుండుగాఁ గలుగ మునుల్-శ్రద్ధాత్ములై వచ్చి య|
య్యా! మహాత్మా! కలికాలయోగ్యముగ నా-చారముల్ మాకుఁ దె|
ల్పుము ధన్యులఁ జేయ వేయనికడున్-వేఁడంగ నాతం డనున్||

గీ. సర్వతత్వజ్ఞుఁడను గాను-సదయులార|
ధర్మములఁ బోధ చేయఁగా-తరము గాదు|
కలఁడు మాతాత సర్వముఁ-దెలియువాఁడు|
ప్రజ్ఞనసమానుఁడతఁడు ప-రాశరుండు|| ౨॥

గీ. రండు పోవుద మమ్మహా-త్ముండు మనకు|
విపులముగ నెల్లధర్మముల్-విశదపఱచు|
నంచు వారెల్లఁ దోడరా-వ్యాససముని|
బదరి పైనమ్ముసేసి యం-తౌ నొకయెడ|| ౩॥

క. కరవీరలుంగదాడిమ|
మరువక పున్నాగ నాగ-మాధవలవలీ|

సరళవకుళపనసాదిక।
తరుషండము లెల్లనల్లి-తతరుచికరమై॥ ౪॥

క. శ్రీకరమై సులలితశో।
భాకరమై ఘనవితాన-పరికరమై పు।
ణ్యాకరమై యతిసాధుస్తు।
గాకరమై సతతమాధ-వాకరమగుచున్॥ ౫॥

క. శుకపికశారికసారస।
బకహంసకదంబక్రౌంచ-పారావతలా।
వక ఖంజరీటటిట్టిభ।
ప్రకరవికీర్ణనికరకంఠ-కలరవయుతమై॥ ౬॥

క. పంజరమై బంభరజృంభణ।
భరమై సుమళసమీర-గరమై చేతో।
హరమై సుగుచిరసలిలా।
కరమై యానందబృంద-కరమై యొప్పెన్॥ ౭॥

క. చెన్నొందుచు నదికకావనిం।
గన్నులకబ్బార, గాంచి-కాంచనగర్భం।
గన్నడ సేయుచు ఋషిసభ।
నున్న పరాశరునిఁ జూచి-యొగిఁ బ్రొక్కుటయున్॥ ౮॥

ఉ. అమ్మహనీయుఁ డాత్మసుతు-నక్కునఁ జేర్చి సమస్తమానసుఁ।
ఘుమ్మఁ గృపాకటాక్షమునఁ-గాంచి సమంచితరీతి క్షేమలా।
భమ్మును పృచ్ఛ సేసి తరు-వాతను వారలు నచ్చినట్టికా।
ర్యమ్ము దగన్ నిరంతరపు-రాణనివాసుఁ బుసాధ్యసుఁ డిట్టుచున్॥ ౯॥

శా. తాతా యొక్కలియందు మానవులకున్, ధర్మమ్ము లేముందుమా।
చేతన్ విందుమటంచు వచ్చితిమిదా-క్షిణ్యంబు దైవారమా।

చేతః ప్రీతిరయోనర్చి పంపఁగదవే - శిష్టాగ్రణీ మమ్ము శ్రీ
ద్ధా తాత్పర్య పరీత చిత్తులఁగ పక్ష - ధర్మాత్ములం జేయవే॥ ౧౦

సీ. మనువు వసుఁడత్రి - యము విష్ణువాంగిర,
సుమతు శాతాతప - పుండు యాజ్ఞ
వల్క్యుఁడు గార్గ్యుఁడా - పస్తంబుఁడు లిఖి,
తుండు శంఖుఁడు నసి - ష్ఠుండు గౌత
ముండు కాత్యాయనుఁడు - శ్ఠుండు ప్రచేతుండు,
హారీత ముని యుఁగా - తాత్రేయుఁడుం శా।
సంవర్తుఁడును విదు - సలిపిన స్మృతులన్ని,
మున్న పినాస్త పసం - పూర్ణములగు।

గీ. కృతయుగంబునకు మనుఁ దెలి - కెకదావ।
రమున నుభవద్విచిత - స్మృతులుఁగూడ।
మానవుల దెలిసికొంటిని - మిగిలి యుట్టి।
కలియుగ చారములు సెప్ప - వలయుఁదండ్రి॥ ౧౧॥

గీ. ధర్మ లబ్ధూలసూత్మ్రభే - దముల చేత।
రెండుకరగతులుండియు - రెండునణ।
ములకుఁ గావునవవితెస్స - దాపిమమ్ము।
వేగ ఁగృతకృత్యులనుఁజేసి - విడ్వలుపుఁడు॥ ౧౨॥

చ. అనుఁడుఁబరాశరుండు పర - హాపము మోముగఁ జెంగలించెన।
మ్మునిసముదాయ ముంగనియ - పూర్వకృపారసమొల్క వారికి।
ట్లనుబుషినర్యలారభన - దర్ధము గోచరమయ్యె మీకు నే।
విని చెదధర్మమర్మములు - వీనులపండువుగా వినందగున॥ ౧౩॥

క. అవధారు శ్రుతిస్మృతులకు।
భువిని క్నేతలగు రెంభు - వుని ధాతయువి।

ష్ణువువీరువునాజముగసం।
భవమందుచుఁజచ్చుచుం గ్రు-ప్రతికల్పమునన్॥ ౧౪॥

చ. ప్రతియుగమందునీశ్వరుఁడు-బ్రహ్మయువిష్ణువువీరలాశ్రుతి।
స్మృతులనునిర్ణయించుఁ శ్రుతి-స్మృతికిఁగర్తలు వేరుభారతీ।
పతినిగమమ్ములన్వినిక-పన్నగ పించిన వానిఁగొంచు స।
మ్మతిస్మరియించుచున్ స్మృతులా-నస్త్రిధరన్మనుముఖ్యధీమతుల్॥

గీ. కృతయుగమునంగఁదపమును-త్రేతయందు।
జ్ఞానముఁదాద్వాపరంబునఁ-గ్రతుచయంబుఁ।
గలినిదానంబుముఖ్యంబు-గానధర్మ।
వితతియుయుగానుసారంబు-వెలయుచుండు॥ ౧౫॥

సీ. మానవస్మృతిగౌతమ-మస్మృతి శంఖుని,
స్మృతియుఁబరాశర-స్మృతియు వరుసఁ।
గృతయుగమందును-త్రేతయందుఁద్వాప,
రమ్మునఁగలియందుఁ-బ్రబలుచుండుఁ।
బతితుని దేశంబుఁ-గృతయుగంబున, వాని,
గ్రామంబుఁ త్రేతాయు-గమున, వాని,
కులముద్వాపరమునఁ-గలియందువానినే,
వదలఁగావలయున-వ్వతితుతోడ।
• నింతమాట్లాడఁబాపియౌఁ-గృతయుగమునఁ।
దాకినఁదోషియగును త్రే-తాయుగమున।
వానితోఁదిన్నఁదురితుఁడౌ-ద్వాపరమునఁ।
దానొనర్చిననరుఁడుపా-తకుఁడుకలిని॥ ౧౬॥

సీ. కృతయుగమునశాప-మిడిననానిమిషమ్మ,
నవెతాఁకుఁత్రేతయ్యె-ననుదినాలు।

పదివట్టునదియెద్వా-పరమైన సెలగడు,
వ, దికలియైనవా-యునముప్పటుఁ।
కృతయుగమందుఁదా-మేగిదానమ్మొఁగి,
త్రేతరావించిగృ-హీతకిచ్చు,
టడుగఁగాఁశేపన-కిడుటద్వాపరమందు,
సేవఁగైకొనిదాని-కీవికలిని।

గీ. దాతతానేగిభక్తిగృ-హీతకిచ్చు
టుత్తమమువానిరావించి-యొసఁగుదాన।
మదియమధ్యమధమంబు యాచకునకు।
నీఁగిమఱిసేవకునకీవి-యేవిఫలము॥ ౧౮॥

శా. రాజుల్ దొంగలచేతధర్మములధ-ర్మజ్ఞాస్తిచేతన్నరుల్।
రాజీవాక్షులచేనసత్యములచే-భార్యజన్మహాసత్యముల్।
దేజమ్ముల్ చెడునగ్నిహోత్రములుగాం-త్రిల్లంగమంత్రీశ్వర।
తుష్పాజల్ గిట్టునుకన్యకావితతకా-న్వగ్రాంచునీదుఃఖలిల్॥ ౧౯॥

గీ. ప్రతియుగమ్మునకుఁదగుధ-ర్మములననుస।
రించినడతురుద్విజులువా-రినిఁగురించి।
నిందసల్పఁగరాదుప-ణితయుగస్వ।
రూపులైవాంద్రునుంటని-రూఢపుడిమి॥ ౨౦॥

గీ. ఎముకలనుబట్టిపిదపమాం-సమునుబట్టి।
రక్తమునుబట్టియున్నగా-రవముఁబట్టి।
ప్రాణచయమలఁతులైయుగ-క్రమముమెఱయుఁ।
జనుటయివియెల్లధర్మసై-సర్గికములు॥ ౨౧॥

శా. న్యాయాన్యాయనిరూపకస్మృతులుసం-ఖ్యాతీతముల్ గాబుధు
లాప్రియంగానవియెల్లఁగాంచికడుఁగ-ర్తవ్యంబుగాఁదోఁచినం।

ప్రాయశ్చిత్తములన్విధించితినికా- స్త్రీప్రజ్ఞదీపింపమీ।
కాయాధర్మములిప్డుజెప్పెదవినుం- డాసావధానంబుగన్॥ ౭౨॥

గీ. ఇమ్మహీనిధర్మసంస్థాప-నమ్ముకొఱకు।
బ్రాహ్మణార్థమ్ముగాఁగఁబ-రాఁగరషిన।
విరచితమునైమ్ముకిల్బిష-వారకమ్ముఁజేయు।
నమలపుణ్యప్రదంబుశ్రే-యస్కరంబు॥ ౭౩॥

గీ. జాతులకునాల్గిఁటికిసదా-చారవృత్తి।
ధర్మముఁబోఁచుచుండునె-ద్దానివిడిచి।
ధరఁజరించెడువారెట్టి-ధర్మములను।
జేసినను ఫలమేమియుఁ-జెందలేరు।
నిష్ఫలంబయియవియెల్ల-నీటఁగలియు॥ ౭౪॥

గీ. అనుదినమువారలకర్మములాచరించి।
దేవతాతిథిపూజలు-దీర్చి వేల్చి।
మిగులుపదునన్న మెన్నండు- మెసవుచుండు।
నట్టిశుచిమతిబ్రాహ్మణుఁ-డనఁగఁబరఁగు॥ ౭౫॥

గీ. స్నానయుతసంధ్యగాయత్రి-జపముహోమ।
మతిథిసంతర్పణంబుదే-వార్చనంబు।
వైశ్వదేవంబునను నాఱుపవిత్రమైన।
నిత్యకర్మములగ్రజా-నికినెసంగు॥ ౭౬॥

గీ. ప్రీతిఁగలవాఁడునొండెయ-ప్రియుఁడునొండె।
గొప్పవదుపరియొండెమూ-ర్ఖుండునొండె।
వైశ్వదేవాంతమునవచ్చు-వాఁడె యతిథి।
యతనిసంతర్పణంబుస్వ-ర్గాస్పదంబు॥ ౭౭॥

గీ. నిడుదపైనమ్మ గావించి-యొడలుబడల।
డస్సి బలమైన నాకలి-దప్పిఁగొనుచు।
నదనునకువచ్చునట్టివాఁ-డతిథి గాని।
కూటకుమునువచ్చునట్టివాఁ-డతిథి గాడు॥ ౨౮॥

గీ. కొన్ని సంవత్సరములదప్ప-నన్ని యొకఁ
నొకటికాయూరనుండువాఁ-డతిథి కాడు।
ప్రతిదినముగాకయున్నఁడో-వచ్చినంగు।
కలనన థియనంగఁ జే-ర్వడుటఁ జేసి॥ ౨౯॥

చ. అడుకుప పెంపునంగుకల. మారసి చల్లనినీ ఎఁ గాలుబం।
గడిగిసుఖాసనంబొసఁగి-కమ్మనిమాటలసేనదీర్చుచుం।
గుడుపుదరంబునింపి నిడి-కొంచెము మూరముసాఁగి నంపియూ।
పమువునంటికాఁ పతిథి-వచ్చిన నాతనినోముబొప్పనుఁ॥ ౩౦॥

క. వెలితివడియతిథి వేలువడు।
నిలు పెతరులువిమతురుపది-యేనేండ్లంతే।
వెలపొడువుహోమమైనను।
ఫలమేమియు లేక నేల-పాలగునచటన్॥ ౩౧॥

గీ. సారమగు నేలనిడినబీ-జంబుపగిది।
గట్టిపనఁటినిఁదామపై-కంబుకరణి।
మంచివారికిఁదగునీఁగి-మఱలఁజనకుఁ।
బనికిఁబడు గానియడఁగద-ప్పటికినైన॥ ౩౨॥

గీ. పుట్టుపురుడులున్నదుగక-వటించదువు।
సంధ్యలుపరీక్ష సేయక-సమయమునను।
వచ్చునతిథి సోయాప ర-బ్రహ్మమనుచు।
మదినిభావించియాతనినో-మఁగవలయు॥ ౩౩॥

గీ. నియతిఁదప్పనియతి వేద-నియతినడచు।
వడుగు, నతిథియుఁ, బ్రాజ్యులు-ప్రతిదినంబు।
సరగ యతియొండెమతిబ్రహ్మ-చారియొండె।
వైశ్వదేవంబునకుమునుఁగ-వచ్చిరేని॥ ౩౪॥

గీ. వైశ్వదేవమ్మునకుఁదగు భాగముంచి।
వేగవారికిభిక్షంబు-పెట్టవలయు।
బీదయింటికిఁబెక్కండ్రు-భిక్షగాండ్రు।
వచ్చునెడనందుముగురికీ-వలయుభిక్ష॥ ౩౫॥

ఆ. వలనుకొలఁదినిట్లు-వటువునకునతి।
కివ్వవలయుబీద-లెల్లమఱియుఁ।
గలిగియున్నయెడలఁ-బలువురేతెంచిన।
వారినెల్లఁదృప్తి-పఱుపవలయుఁ॥ ౩౬॥

ఆ. యతికిమొదలనీరు-లందిచ్చియన్నంబుఁ।
బెట్టియింతనీరు-పట్టిరేని।
నట్టులిడినయన్న-మామేరువుననైన।
యాజలంబుజలధి-కైనహెచ్చు॥ ౩౭॥

క. గోవునుగోడిగయేనికఁ-గొనుచుఁదిరిప।
మెత్తఁగావచ్చుభూపతి కేనినతని।
కులముగోత్రమ్ముఁడుగక-కుడుపాసంగ।
వలయునదిభోగదేవేంద్ర-పదవినొసఁగు॥ ౩౮॥

గీ. వైశ్వదేవమ్ముచేయని-పాపమెల్ల।
వడుగునకుఁబెట్టుకుడువుచే-నడఁగుఁగాని।
వటువునకుఁబెట్టకుండుపా-పమ్ముమాన।
వైశ్వదేవమ్ముచేయుట-వలనఁబోదు॥ ౩౯॥

గీ. వైశ్వదేవముడిగిగాని-వైశ్వదేవ|
ముడుగువానింటఁగాని, సా-పడుద్విజుండు|
కాకజన్మంబుఁబొరయుఁటే-కాకస్వకృత|
పుణ్యములవాసియమలోక-మునకుఁజనును|| ౧౦||

గీ. పిత్రుమహాఘాత్రకుండైన-విప్రుఁడైన|
నైనఁజండాలుఁడైనఁబా-పాత్ముఁడైన|
వైశ్వదేవాంతమునవచ్చు-వానిస్వర్గ|
దాయియగునతిథిఁగఁదల-పోయునయ్య|| ౧౧||

క. పశుఁబాగతోడఁగానీ|
చెడుదక్షిణదెసకు మొగము సేసియుఁగానీ|
యెడమచరణమునహస్తము|
నిడికానీకుడుపఁగూడ-దిది సూనురపూ|| ౧౨||

రాజధర్మము.

సీ. ప్రతిమలదోలఁగఁగంగ-వైచి, వేదములను,
జగువ్రుటమ నిచి-చ్చమునఁబొట్టి|
గడిపెదుపదుగులు-గలిగితెక్కలికాండ్ర,
కింమనూళ్ళెల్ల శి-క్షించిరాజు|
పైఁబడివచ్చుతెం పరులగు పగతురఁ,
జేఁగైదవులకెరఁ-జేసివైచి|
సుజనులఁబ్రోచుచుఁ-గుజనులఁజేచుచుఁ,
బాడితోఁబుడమిఁగా-పాడవలయు|

ఆ. బ్రాహ్మణోత్తముండ-మంచిపూవులుగోయు|
వానిరీతిరాజనుండ-వలయుఁగాని|

బొగ్గులకుఁ గవేఱుఁ-బోడుచుటమాన్నలఁ
కురువు కాదు దాఁ-నడుగుటొప్పు॥ ౭౩॥

వైశ్యధర్మము.

ఆ. వడ్డిబేహారంబు-వాణిజ్యమును, దత!
నాలమ్ము నాదరమును-నాలపెంపు।
నేఁగన్నుతించుట-నిందితధర్మము।
లార్యనీతిఁ గను-దర్యతతికి॥ ౭౪॥

శూద్రధర్మము.

గీ. పాటులాఁ గొలిచియుంటయే-ప్రధానధర్మ
మందురది గాన జాతిక-ల్లదియు జేతుఁ।
జేసియున్న నిర్గమాల్-సేసిరేని
వారలకు దా నెంతయు-ఫలము లేదు॥ ౭౫॥

ఆ. తేనెపాలు పెఱుగు-నూనెపజ్జిగయుప్పు।
వీనిశూద్రజాతి-విక్రయింప।
వచ్చుదూష్యమ్ము నచు-వానిదూలికి మీఁద।
హూడదాగ్నిలందు-వాడఁదగను॥ ౭౬॥

ప్రథమాధ్యాయము సంపూర్ణము.

ద్వితీయాధ్యాయము.

గీ. కలియుగమునందు సేద్యంబు-గలుగుకొలముల|
భవనభర్తలకొప్పిన-పాడియగుట|
యరయనొనర్పక్రమంబిప్డు-సాంతముగను|
విని చెడఁ బరాశరుని మాట-మన్నించి|

క. కలు మాంసములమ్ముట, తన|
వలదనువనితినుట, వావి-వదలుట, ద్విజకాం|
తలగత్తి, శూద్రిగమనము, కల్|
లలక్షీరముఁగొంట, కాఁడ్రు లకునాకదముల్ ||

బ్రాహ్మణధర్మములు.

సీ. షట్కర్మనిరతుఁడౌ-చాతుర్వర్ణ్యుఁడగు,
బ్రాహ్మణుఁడాత్మజీ-వనముకొఱకు|
సేలదున్నుటయైన-నిందితకర్మమైన,
చేయఁగునను, కాని, కర్షించునాతఁ|
డాకొన్నదైన, హీ-నాంగముకలదైన,
దూఁటగొన్నదైన-నోపని దాని|
నదియైన, బలుడన్నీ-నదియైనఁ, దెవులుగొ,
న్నదియైన, మగతన-మరినదైనఁ|

గీ. గాకదృఢతనువయి లెస్సఁ-గడుపునిండి|
నట్టివృషభములకొను-గట్టిసగము|
దినముదనుకను పని సేసి-తెగినపిదప|
నొదలుగడిగిస్వకర్మముల్-నడపిపిదప|| ౮౨ ||

గీ. జపము పొంగించి దేవతా-ర్చన మొనర్చి।
యగ్ని కార్యమ్ము నెఱవేర్చి యోగమంబు।
చదివినామీఁక నన్నంబు-సాన్నతగలక।
విప్రు [illegible] బెట్ట లయునో [illegible]

గీ. [illegible] సనము చేయు [illegible] గడ [illegible]।
[illegible] ల్పనే బుధా-న్యంబు [illegible]
[illegible] లకు పిలు [illegible]-యోగ [illegible]।
[illegible] బపినియోగము [illegible]-దు నెఁగు॥ ౫౧॥

గీ. బ్రాహ్మణు లు నే ము ముదమైన నాసిరసు।
[illegible] లు నూతన [illegible] గ [illegible] దు॥
నేనిక [illegible] లుగ లం గా-ని [illegible]।
[illegible] ముగ [illegible] ల-నమ్మి రని॥ ౫౨॥

గీ. పాలు [illegible] మహా-సా [illegible]।
[illegible] యున [illegible] లికి [illegible]।
చమ్చ [illegible] లొక [illegible] సారము [illegible]।
చె [illegible] వానికి [illegible]-షి [illegible] చెమ్చ ౫౩॥

ఆ. చెట్లు, దోయు, కటిక-పిసి [illegible], యెలుకకు।
గురులమున [illegible] ములు-క [illegible] సనమున।
[illegible] గొట్టె నేల [illegible] లు [illegible]।
నఘుము మా దు [illegible] * ఖు [illegible] ము [illegible] ॥ ౫౪॥

గీ. ఎంతగా పైఁగానిమ-[illegible] సుతు [illegible]।
రాసిల [illegible] మ్ము పాలు పే-రా [illegible] సి।
పెట్టుకు [illegible] డినవాని బా-పిష్టుని దు।
దొంగయుకి యున [illegible] గనితో లు-[illegible] గనలదు॥ ౫౫॥

---

* [illegible] ము [illegible] వందు [illegible] దా [illegible] నే దుట.

క. దారకాంతల నొకటిఁ బల్కరా
నురునకు ముప్పదిఁటనొకటి-మఱి దేవునిక
ట్లిరువదొకటనొకటియును
వరుసం బాహ్యంబవలెన-వరజాఁడు పాటన ॥ ౪౯ ॥

గీ. నరపతులుఁ గూడఁ బైరుపం-టలను జేసి
దేవతాబ్రాహ్మణులఁ బూజఁ-దీర్పవలయుఁ
గోములుం బాండ్రులను గూడఁ-గోరి కృషి సేయుఁ
నెక్కుడము బేహారంబునఁ-జేయుటొప్పు ॥ ౫౦ ॥

క. ద్విజులకొలువులుమానివి-నిఘ్నములయిన
పనులుం జేసెడు శూద్రుల-వయనుతులుఁగు
ననుచుఁ జెప్పినయివి సనా-తనపుధర్మ
మర్మములుం బాహ్యకాలముల-మానవులకు ॥ ౫౧ ॥

ద్వితీయాధ్యాయము సమాప్తము.

తృతీయాధ్యాయము.

సీ. ఇఁకఁ బురుడులకు మా-యిలలకు సుచించి,
యింపఁగలను వినుఁ-డిట్టిలవన్న
దినములం దాఁకు వి-ప్రునకుఁ బంక్తిఁ జెందురా,
జనకుఁ బదేను బ-న్నెండు గాఁపు
జాతికొక నెల-ప్రేతసూతకమని,
క్రమము విధించెఁ బ-రాశరుండు
వెండియుఁ బాసనా-విధి నేయుతతిమాత్ర,
మగ్రజునికి మైల-లంట వెపుడు ॥

ఆ. పుట్టుపుఱుగు కాలకును - మొట్ట గోసముండు|
పదియుఁ బదియు రెండెండు - బదియు నైదు|
దినముల గ్రజావక ఘునకుఁ జేరికి|
గాఘునకోక నెలయేగ - నెఱఁగుఁబారుఁడు|| ౫౯ ||

మ. ఒకదినమున్ శుద్ధుఁడగు ... ము మొనర్చెడు నైదకుండు నై
దికుఁడయి సంతమాత్రనవి - ధేయ ... మూడదినమ్ము లేగ నై|
దికుఁడునగాక యగ్ని విధి - నిర్ఘటయొండెను లేక నామమా|
త్రకుఁడునుబాలువానికిని ... దినాశ్యకశుద్ధికిన్|| ౬౦ ||

ఉ. ఎక్కువజాతివాఁడతను - తృష్ణకుఁదాళఁగ లేక యొక్క తె|
దక్కువదానిఁ జేకొనిన - దానికిఁ బుట్టినబిడ్డలయ్యకే|
ఫక్కికిగల్గునాశరచి - వా ... సరింతురశౌచకంబులోం|
డొక్క ప్రపథంబు పుట్టుటది - యొప్పదు వారలకట్టిచోటులన్|| ౬౧ ||

గీ. అట్టి వారల్లమైలల - ననుసరింప|
వలయుఁ దప్పనిసరిమాఁడు - తలలుఁదాళ|
యోనరయు నావయము మతి - యేడవయును|
తలల కల్లన్ బిండంబు - వలవసగ|| ౬౨ ||

గీ. నాల్గుతరములు ... నుకిదినములుపది ...|
పైదుజరిగిననాలును - నాలుగైద|
నాల్గుమతి యోఁడుదనుకది - నములు ...|
సలుపఁగా వలెఁ దప్పక - శౌచకము|| ౬౩ ||

గీ. వలసి పైనుండిపడిచచ్చు - వానికగ్గి
మతిశిమ్మృతి జెందువాని, ... విలాంతి
యందు గిట్టినవానికి, ... |
నాకు మైలలు లేవు సా - నములదీను|| ౬౪ ||

గీ. పండ్లవని కూఁగ సుఖజారి-పడినపిండ|
మునకు సంస్కారములు లేవు-పొట్టఁజచ్చు|
బుహుతకు నమాసములు లెక్క-యిడుము నర్తి|
దివసములు మైలశల్పిరో-తీర్పవలయు|| ౬౫||

గీ. కడుపయిన నాళ్లు మాసముల్-గడుపుదనుక|
స్రావమని యునునైదాఱు-జరుగుదనుకఁ|
పాతమని యనుఁ బిదప ప్రసూతి యనియుఁ|
దెలసిపదివాళ్ళు గడువుండ-వలయుఁదల్లి|| ౬౬||

గీ. పండ్లు వచ్చినరాకున్న-బాలకునకుఁ|
గూకటులు వెట్టిరని నా-కట్టుకొక్క
విధములో నరసుంగనల కొంత పింఁడకులకు|
మూఁడుదినముల శౌచ-మొప్పదనము|| ౬౭||

గీ. స్నానముసఁదీయుదంతముల-రానివనుఁగు|
కవ్వియొనర్పదగ్నిసం-స్కారములవుట్టు|
వెంబడుక లుదీయు మూఁడాస్న-బ్డ పదయు|
చేసినన్ల్లైనపదిదాళ్ళ-విధ్ధిశుచి|| ౬౮||

గీ. మైలగలయింటివారంసం-పర్కమొందు|
కున్నవారికి, ప్రేలిమి-యున్నవారి|
కి, వటువునకెట్టి మైలలు-దవులవట్టు|
గానవారెల్లకర్మముల్-గడుపవలయు|| ౬౯||

గీ. కలయికల చేతవిప్రుఁడు-గా పిత్త్యమైన|
మయిలలందుట, యట్టిసం-పర్కమునకు|
జేయకుండుట చేతనే-చియయిను యుండ|
ధర్మనిర్మితకర్మముల్-గర్మ్యలకు|| ౭౦||

సీ. వచ్చినపనివాఁడు వంటవాఁడును వస్త్ర,
బాణిసవాఁడు నంగారకర్త|
క్షౌరకుండురాజును-శ్రోత్రియుండును వీర,
లందఱుతీవ్రరే-ఖ పుడశుద్ధు|
లాహితాగ్నులు వ్రతి-సా-యంవానాగును,
నన్నపం-క్తులు రా-జాజ్ఞఁబడసి|
వట్టివారునుమీఁ ది-సూత్రులకే చకిం,
బాలువారము నురుయూర్ధ్వ-మునకుసిద్ధ||

గీ. పడినవానికవాండ-దోడెన దుం|
బొగలువానికిం ైత్రిక-మునకుఁగొర|
గడినవానికి న్నంబు-గుడుపయత్త్న|
పడినవానికిక్ష్మౌంఅం-శైవిసంబ|| ౭౧||

గీ. ఒరను సేతుకయున్న స-ప్పరిటిబిడ్డ|
యయ్యెమష్ట మునకుఁచి-యగును కాని|
యవ్మాయయుగట్టబు లిఁతి-రాజమాత్రి|
మళుచిపదివాళ్ళగడపిసి-శుద్ధుడనుక|| ౭౨||

గీ. పురుడువడసినవారిని-ముట్టికేనిఁ|
గలుగ సేరదుదొఁసను,శం దుర్లకునయిన|
స్పర్శదోషములేదను-స్నాతులేనిఁ,|
దల్లులకుఁజదివాళ్ళవి-ధాయకంబు|| ౭౩||

ఆ. పురుడువోసికొనిన-పుడుశిశు పెంపకము|
ముట్టుకొన్న జన్మ-గట్టునిడక|
పదిదినంబులుండు-వలనునురోగను పుడి|
తప్పదాఁడెంత-గొప్పదయిన| ౭౪||

గీ. కలియుగంబుల చేతదోసంబు-కలుగుచుండు।
నద్దినిని దినదురితము లంటకుండుఁ।
గాన నన్నివిధాలవి-జ్ఞానులైన।
వారలీసంకరములను-వదలఁ దొప్పు॥ ౨౫॥

గీ. పెండ్లియందును జన్నంపు-వేళయందు।
దేవతోత్సవమందును-దీప్తమయిన।
ప్రవస్త్యమున కెట్టియు దోషమును-రాదు గానఁ।
గలఁచినట్లది వెచ్చంబు-సలుపవచ్చు॥ ౨౬॥

గీ. పుట్టినా పులపది నాళ్ళ-మున సరులోన।
వేరొకటివచ్చె నేనిగ-ణించినట్టి।
రెండవది మొదటనంత-రించుచుండుఁ।
గాన రెండునుఁ జేయము-ఖ్యంబు కాదు॥ ౨౭॥

గీ పొలములను గావఁజనియొండె-పసుల తోలను।
నొండెఁ జెలఁబడ్డ స్త్రీఁ గావ-నొండె మతియు।
దుకమున నొండెఁ జచ్చిన-పురుషవరున।
ఒకదినము శౌచమండు నె-క్కుడ వెవుడు॥ ౨౮॥

ఆ. పొగ్గరము నెబోతి-మున్ముగమున గాఁడు।
నాసలడఁచియుమలఁ-డైనయోగి।
ఘడమిలోనవీరు-పూషణబింబంబు।
గండిఁబోదువఁజాలు-దండివారు॥ ౨౯॥

చ. అనిమొనఁ జెట్టుతాకిసిగ-మూడుచు నత్తిన పెద్దకత్తిచే।
క్కనటులవెచు చున్నదట-కేశలవీరరసంబుఁ జీగురిం।
పనసమునంగరంబునల-వంతియునక్క-ఆఁగొర్రెక్కసందుఁజ।
చ్చినజగ జెట్టిసత్యముగఁ-జేరును నిత్తుల పుణ్యలోకముల్॥ ౩౦॥

గీ. బాసటఁగవచ్చినట్టియా-ప్రాణులెల్ల |
బుగ్గింగిబలుసేగిఁజిక్కి వా-పోవువానిఁ |
గనికరము సేవు నెక్కెనఁ-గాపఁజెడుఁ |
మనుజుఁడతులక్రతుఫలంబు-లనుభవించు || ౮౧||

కం. గదలునుబాణయుగంబగాని |
చిగురులు గాఁగొట్టఁబట్టి-చెట్టినుగనిరొ |
వ్వడముగు దేహము వేలుపు |
ముదితలు కరియింతు ఋగ్గుల-మోహాతురలై || ౮౨||

కం. నామగఁడె నామగండని |
వేమరు నెదనొత్తికొనుచు-వేవురుసురనా |
రీమణుల మోహతరసం |
గాఁద్రిమోహాతు నాచికొంచు-త్రణమాత్రను లోకా || ౮౩||

శా. ఏలోకంబతులక్రతూత్సవఫలా-నేకంబునంగల్గనో |
యేలోకంబునఁ బారమార్థికసుఖం బెవ్వండు గన్గొండు తానుండునో |
యాలోకంబరచేతిదౌనఁట ఁడుమా-త్రారాతిసన్న్యాపతీ |
వ్యాలోలన్నిశితాసిహస్తుఁడయి వీ-రావేశతం గూలినన్ || ౮౪||

కం. గెలిచిన చోసిరిచేకురు |
గెలువక గడచినను దేవ-కిసలోష్టులకాఁ |
గిలిచేకురుత్రణమున నఁజను |
నోలి కొలకున్ జనుట కంత-యేమనుట కసేలా || ౮౫||

ఉ. మృత్యువుఁడువో లెమేని చవి-మానిన టెంచుచు నెమ్మొగంబునన్ |
నెత్తురు చిమ్మఁ దల్లగన-నింబరలు చెడు వీరుఁడిప్పుడు |
క్కొత్తన సేకభూమునుసులు గొల్వఁగ సోమముఁద్రివి న్వెల్గిన |
త్యుత్తమమైనయజ్ఞము-నహాత్మవిధంబున చొప్పడుం జెడున్ || ౮౬||

సీ. వెనకమునుఁ దలఁచని-విప్రపోషణము మోయు
ద్విజుఁడెడఁ గడుపుకు-కృజము వెగయుఁ|
క్రతుఫలమందుచు-కాకవానికి నెట్టి,
శ్రీశలురావుకి-ల్ప్రపముకేఁగు|
స్నానంబుఁ జేసిన-జాలుసూత్రకమను,
మాటయే తెగుము-మ్యాటిషైన|
నంగులోదాయాది-నైన చఁజుట్టంబైన,
లేనియాబ్రాహ్మణు-పెను గొన్నఁ|

గీ. దెత్తివను గాల్పినను సట్టి-యాత్మ మనకు|
ఫలములివియుని చెప్పంగ-నలవి కాదు|
మఱియునతనికి నెప్పాటి-మైలలైన|
ముక్కుఁ బట్టినఁగోలగియా-మూలకనుగు| ౨౭||

గీ. పాలివాఁడైన నెప్పాటి-బంధువైన|
గాని పెనుఁగు వెంబడిఁ-గదలినడేము|
నతఁడుమరలి నదిదపనీ-శ్వాడియగ్ని|
యించుకస్పృశించి నేయిపాశ్రిం-శించవలయు|| ౨౮||

సీ. రాచపెనుఁగుతోఁడ-బ్రాహ్మణుండరిగిన,
నొకరోజుగాత్రిక-ముండిపంచ|
గవ్యంబుగొనవలె-ఖట్టిక తోనుటి,
దైన రెండుదినమ్ము-లట్టులుండి|
యామీఁదనాలుప్రా-ణాయామములు చేయ,
వలె,నదిశూద్రిని-పాడెతోయున|
మూఁడు రాత్రులనిన-మునుబట్టివారాశి,
గామియానదిజల-కంబానర్చ||

గీ. మొనసినూటయిరావ్రనాయామ-ములను జేసి।
క్ష్మాతముఁ బ్రాశించవలె, వెండి-మృగములనగ।
మెచ్చుకుచితమైనవిమ్మట-వేగి కాఁపు।
వారిఁ బాలులంగనుఁగొంట-పరమహితము॥ ౮౯॥

తృతీయాధ్యాయము సంపూర్ణము.

ప్రాయశ్చిత్తకాండము.

చతుర్థాధ్యాయము.

—— o:——

గీ. మానభంగము వలనఁ, గో-హాన, నెమ్మి।
వలనను, భయాన, మరి నాత్మ-వధకులోఁగి।
నట్టి స్త్రీపురుషులకును-నట్టి గతులు।
నింక విధియింపబడును ప్ర-త్యేకముగను॥ ౯౦॥

గీ. ఎముకలకునిక్కయోచ్చున-కిరవునల్ల।
కిమ్ముదాసఁగులకిల్లను-జిమ్మలేఁక।
టికిరి కాలంబు నరకము-ట్టిగతికరిగి।
నిలుతురాత్మ్యాలయంబు పై-ఖలజనములు॥ ౯౧॥

గీ. వారికగ్ని జలాదిసం-స్కారము లను।
లేవుకన్నీరిడుటకూడ-లేదటాచ।
ములయు లేనట్టివారిని-మోసియగ్గి।
యిడినచోఁ దప్తకృచ్ఛ్రంబు-నడపవలయు। ౯౨॥

సీ. ఆవుల చేత బ్రా-హ్మణుల చేతను మఱి,
యురి చేతఁ జచ్చిన-గురితిశవము।

ముట్టిన మోచినఁ గట్టెఁ గాల్చి,
వంటు నేగినఁ గాని - విప్రవరుడు|
తప్తకృచ్ఛ్రము సేసి - తదనంతరము బ్రాహ్మ,
ణులకు భోజనమిడి - వలసు కోలఁది;
దక్షిణలిచ్చి గో-దాన [illegible],
[illegible]తము గా నొసంగంచి - కెని [illegible]||

ఆ. లఘుగురదియుఁ గాక - యట్టి పాపులతోడ
నొక్క వత్సరమున - కొక్కఁ డుండఁ
సముడు మన్నఁ బాప-సంపర్కమునఁ జేసి
పతితులగుదురు [illegible] తికిఁ జెప్పె|| [illegible]

సీ. ప్రథమ పక్షమునఁ బ్రతి [illegible] ముద్విజ,
[illegible] ము [illegible] యమున పొంది
పనము నాల్గవ పక్ష-మున బ్రతియామ [illegible],
ములు [illegible]
మూఁడవ పక్షంబు-నందు బ్రాహ్మ [illegible]
[illegible]
దశపక్షమునఁ బదు-నైదు ప్రాజాపత్య,
ములు సేయున [illegible] - తులనఁగలయు|

గీ. వారలిట్లాచరించియు - వైన స్వర్ణ|
దక్షిణలొసఁగవలయు నా - పక్ష సంఖ్య
ననుసరించుచు నివ్విధి - నాచరింప|
దుష్టసహవాస దోషంబు - తొలఁగిపోవు|| [illegible]||

సీ. ముట్టు నీళ్ళాడిన - ముదితి భర్తను నాడు,
[illegible] దినమట్టిచం - [illegible]రాలు|

చచ్చినపిమ్మట-జన్మజన్మమునకు,
విధవయైనరకాన-వెతలఁజెంగు।
నట్లగానీళ్ళాడి-నట్టిపెండ్లముతోడ,
రమియింపనట్టివి-భాగ్యుఁడైన।
పతిభ్రూణహత్యచే-వచ్చుదుర్గతికేగు,
దీననెప్పాటిసం-దియములేదు॥

గీ. బీదయనిరోగియని తెల్వి-లేదనియును।
మూఢుఁడనియును నేముండ-జూపిమగనిఁ।
దగడునదికుక్కయనుఁబంది-యగువనేక।
జన్మములనెత్తునియ్యిలా-స్థలినిజంబు॥ ౯౫॥

చ. పతితనకుండఁబెండ్లముఖ-వాసవ్రతంబులునల్పలేదినా।
వ్రతములుభర్తయాయువున వశ్యముక్రింగుచునుండు పెండియుం।
బతివచనంబుఁగైకొనక-పత్ని వ్రతంబులుసేయనేసినా।
వ్రతములురాక్షసాగములు-పాలికినేగునమత్యఁహేయమై ౯౬॥

క. బందుగులకుజ్ఞాతులకుఁ।
మందులుమాకులును బెట్టు-మానినితోఁగ।
ద్వందిగఁద్రావుమగువతో।
నెందునుమాట్లాడఁగూడ-దిదివాపఁదె॥ ౯౭॥

గీ. బ్రహ్మహత్యకునిమ్మడి-పాపదోష।
ముందుఁదిగఁద్రాగునట్టియా-యువిదకాన।
దానివర్జించియుండుట-తక్క వేఱు।
విరుగుడొందదుభువినెందు-శౌనకిచూడ॥ ౯౮॥

కర్మచండాలురగుచు స-ద్గతికిదూర।
మగుదురదనునవిత్యకృ-త్యములుదీర్చ।
కగ్నికార్యంబులుడిగియు-హర్నిశంబు।
నతులధర్మపరాఙ్ముఖు-లైననరులు॥ ౯౯॥

బలమగుగాలివాగుల వె-షంబునఁ గొట్టుకవచ్చువిత్తుతావునన్।
రలకు ఫలంబు సంగతి-నంగనఁబుట్టినబిడ్డలయ్యలం।
గలతురు వారిలోమగఁడు-గల్గఁగఁబుట్టినవానిఁగుండుఁడం।
డ్రలయుతఁడేగఁగాఁగలుగ-వాతనిగోళకుఁడండ్రుధీయుతుల్॥ ౧౦౦॥

ఔరసుఁడు క్షేత్రజుఁడు దత్తుఁ-డనుచుఁ గృత్రి।
ముండనఁగఁ బుత్త్రులుండ్రు మ-గండుకొన్నఁ।
గన్నకొడుకౌరసుఁడు తన-కాంతయందు।
పరునకులఁబుట్టువాఁడు క్షే-త్రజుఁడుమతియు॥ ౧౦౧॥

అనపత్యుఁడగుచు జననీ।
జనకులలోనొకరు తనకొ-సఁగనందినయా।
తనయుఁడు దత్తుఁడు మతియుం।
తుని సుతునిఁగఁగొన్నఁదత్తు-తుఁడు కృత్రిముఁడౌ॥ ౧౦౨॥

౧. అన్న పెండ్లాడక-మున్ను దానాడిన,
నన్నయఁ దమ్ముఁడు-కన్నె కన్య।
నిచ్చువాఁడును బురో-హితుఁడునీ గురు,
పతితులైనరకాన-బడుదురు మఱి।
యాను జంటకృచ్ఛమ్ము-లాచరించియన్నది,
మ్ముల కన్యయొక్కటి-సలిపి దాన।
కృచ్ఛాతికృచ్ఛంబు-లొనని చాంద్రాయణ,
మొనరించి పెళ్లికపా-పాముకుండు।

గీ. సుద్దిగాలగుగుఱ్ఱ నెండియుఁ-బిన్నవాఁడు
పొట్టి పేడి జడుండును-బోఁడుఁ బెద్ద
గొంటువాఁడొనుఁ జెవిటియుఁ-గ్రుడ్డి మూఁగ
యైన వెటకటివాఁడు పెంగ్రాడనచ్చు ॥ ౧౦౩ ॥

క. పిన్నబ్బలు పెద్దబ్బలు
గన్నసుతుల్ సవతితల్లి-గన్నసుతుల్ చే
కొన్నసుతులు పెద్దలు తా
మున్నను జిన్నలకుఁ బెండ్లి-యొనరింపఁ దగున్ ॥ ౧౦౪ ॥

గీ. చిన్నవాఁడన్న కన్నను-మున్న శోభ
నంబు నేసికొనఁదగదు-న్న యొకవేళ
నిలనొసంగినఁ దానుచే-సికొనవచ్చుఁ
దప్పుతేరని సంఘంబు-చెప్పుచున్న ॥ ౧౦౫ ॥

క. పతి సచ్చుఁ బైనఁ జెడినను
మృతుఁడైన యతిం దగుడైన-తెం దయుఁ డైనన్
క్షితిఁ బేడియైన గోటుల
సతి కొంప కమగనిఁ బెండ్లి-సలుపఁగవచ్చున్ ॥ ౧౦౬ ॥

గీ. పతిగతించిన పిమ్మట పుం-బత్ని తాను
బ్రహ్మచర్యాశ్రమంబు సం-బరగ నేని
దేహధర్మము నొందిన సం-దియము లేక
బ్రహ్మచారికిఁ దగుగతిఁ-బడయుఁ గాంతి ॥ ౧౦౭ ॥

చ. కరమనుపుట్టినోపిన్న యుర-గంబహితుండెదుఁ డీడ్చుచాడ్పునన్
విరహమునఁ తాళలేక తా-పెన్మిటితోఁ జనిపోవు సాధ్వి స
త్వరముగఁ దన్మనోహరుని పాపవిముక్తుఁ జేసి పెన్మిటి
తృథములు స్వర్గమందు సుఖ-సంపదలందుచు తోడ నుండుగన్ ॥ ౧౦౮ ॥

ఆశ్వాసాంతము.

మ. అకులాచారవిశుద్ధమూర్తి దిగశేషాంతోజ్జ్వలత్కీర్తిపా|
లితవిద్వత్కులహంస బంధుజనసాంద్రీభావసంపన్న యా
శ్రితలోకామరభూరుహా రిపుశిరశ్ఛేదోజ్జ్వలత్పాంసురుహా|
శ్రితకంఠాశ్రితలోల భూసురమణీ శ్రీరాజచూడామణీ॥ ౧౦౯॥

క. సింధూరగంధాగోద్భవ|
సైంధవతత్కారప్రచారణాధిపణా|
బంధురయోగాంచితవర [illegible] ఘు|
రంధరకంధరవితరణరాజత్సుకృతీ॥ ౧౧౦॥

మాలిని. మదననిభశుభాంగా మాన్యమోదాంతరంగా|
కదనతలపతంగా [illegible] రంగా|
సదమలగుణసంగా సర్వపాపాభిభంగా|
[illegible] ంగా [illegible] రంగా॥ ౧౧౧॥

గద్య. ఇది నిరుపమాన కరుణాసనాథ శ్రీసర్వమంగళా నాథ
ప్రసాదాసాదిత సరసకవితావిహార రామలక్ష్మాంబాకు
చ్చివేంకయ మంత్రిపుత్ర కుమార శాండిల్య గోత్ర
పవిత్రాపస్తంబసూత్ర సుకవిజనవిధేయ ప్రభా
కరనామధేయ ప్రణీతంబైన శ్రీమదాంధ్ర
పరాశరస్మృతియను ధర్మశాస్త్రంబునం
దాదిమనిబంధము సమాప్తము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

—:0:—

శ్రీరస్తు.

శ్రీమార్కండేయేశ్వరాయనమః.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి.

[ద్వితీయబింబము]

శ్రీమార్కండేయ కృపా।
ధామ దురితతిమిరతిగ్మ-ధామ కులసుధా।
ధామ గుణస్తోమ దయా।
భూమా శ్రీమద్భుజంగ-భూపలలామా॥

చతుర్థాధ్యాయము సంపూర్ణము.

పంచమాధ్యాయము.

సీ. నక్కయుఁ దోఁడేలు-కుక్కయుఁ గఱచిన,
స్నాతుఁడై విప్రుఁడు పూతుఁడగును॥
బ్రాహ్మణులకుఁదల్లి యైమించు గాయత్రి,
జపియింపవలె వెండి-జాగిలంబు।
నగ్రజునంటిన-వాలకొమ్ములనీల్పు,
స్నానమొనర్చియై-నను మహార్థి।
తోడసువాఁదుల్-కూడుపజ్జలఁజూచి,
యయిన శుచీభూతుఁ-డగును మఱియు॥

గీ. వేదవిద్యావ్రతుండగు-విప్రవరుఁడు।
స్నాతుఁడైనక్క కాటుఁది-న్నసమయమున।
మడుఁగకతఁడప్పు డేహార-జోన్యదశఁ।
చేత నీళ్ళాడి నేయి ప్రాశించవలయు॥ ౨॥

గీ. వ్రతమునందుండి కేవిశా-టుతినె కేని।
ద్విజుఁడుమూత్ర్యాశ్యుని ట్టుండి-పిదపనాలు।
గవదినము కేయి దశోపప-కములద్రావి।
మిగిలిన వ్రతంబు నాచన్గఁ-దగుముగింప॥ ౩॥

గీ. వ్రతములన్నను జేకున్న-బ్రాహ్మణుండు।
వేపికఱచిన తోడనే-విప్రవరుల।
పాదములకెల్లఁగుడుదత్త్వ-పాకటాక్ష।
లక్షితుండైన దోషముల్-వానిఁబాయు॥ ౪॥

సీ. కుక్కగోకినమూరు-కొన్న వాకినవిప్రుఁ,
డెనటిని ఉనుఁగద్గి-యగ్గిచేతఁ।
గాచుకొన్నఁ బవిత్ర-గాత్రుఁడౌ బ్రాహ్మణ,
స్త్రీలు కుర్కురములోఁ-డేలునక్క।
కఱచినవారలా-కాశంబునందలి,
గ్రహములు చుక్కలు-గాంచవలయు।
నా రేయి చీకటి-దైనచోఁ జంద్రుఁడే,
టకు-సనుఁడు నా-దిక్కఁ జూడు।

గీ. వలయుఁ బాలుఁడు లేనట్టి-పక్షమందు।
బ్రాహ్మణుని వేఁడి గఱచినఁ-బాలువాఁడు।
పెద్దు చుట్టుఁబ్రదక్షిణ-మేగివిపప।
జలకమాడినదోషంబు-తొలఁగిపోవు॥ ౫॥

ఉ. మాదిగవాని చేతమఱి-మాలని చేతను గోష్ఠ చేతని
వేదవిహీను చేతను సు-హీనుని చేతను నాహితాగ్నిరూ
పేదినవాని మంత్రవిధు-లెవ్వియు లేక దహించి చస్థులా
మీఁదటఁ బాలసద్ది గలుగు మీఁదఁ బునర్దహనాదులొప్పగున్॥ ౫॥

గీ. అట్టిపనుఁగు మ్రుట్టినవా-రగ్ని యిడుదు
వారు దానికి జ్ఞాతులౌ వారు దాని
మోయువారును పిల్లఁ-జేయఁ గలయుఁ
బుడమి నొక్క ప్రాజాపత్య-మును క్రమమున॥ ౬॥

సీ. తనయింట నగ్నిహో-త్రము లుండఁ బరదేశ,
మున ప్రాణములు తన-దనువు వదలఁగ
ద్విజుఁడు కుఁజేత కృ-త్యము తెల్పినవిధిని,
దడి విపరీతము ...
యత్రితో లంఘించి-యే కావండ్ల మూఁగు,
గులోమములు నాడగ్గ-లోపులు గాని
తలనలుపదినంద-మొలకఁ గట్టుముడ,
యిన్నూఱుఁ జుపున-వృషణములను

గీ. నిమిది వ్రేళ్ళ పదియు-శిశ్నమున సైదు
బాహువుల నూఱుదొండలని-ర్వదొక టిచెయును
రెండుపందలు మోకాళ్ళ-రెండు మూళ్ళ
కాళ్ళ పుట వ్రేళ్ళ నిడి సం-స్కారమిచ్చి॥ ౭॥

సీ. కుడిచేత జూహువును-నెడమచేత నుపభృత్తు,
నందునందుగ ... -మ్యు ...
మునుశిశ్నమందుర-మ్మున ... ,
వీనుల ప్రోక్షణి ...

గోవుగోకలు సేగి-స్థాలిక గ్నలయందు,
మగమువఁగండాల-మునాదిలలంఘ్య।
తంబునఁగోటకొ్ర-క్రమునఁగొటనముక్క,
వను బంగరువులుక్క-లవిచిసోద॥

గీ. రుండయునఁజాట్లులయునఁబ-త్తులువయునను।
దానినుండెల్లనగ్ని సాశ్రయముకుఁగు।
కరిణములనంబయిరిఁడుస్వ గస స్థుడగుత।
యసుచునోక నేతియాహుతి-నసుపనలయు॥ ౯॥

ఉ. పిమ్మటనగ్నికర్మము వేదవిధిజ్ఞ దగనాచరింపు।
నిమ్మయిఁజే హ్మ-యుచుసు బ్రాహ్మణబంబుబుల్యలో।
కమ్ముగనొంబుఁగొ్గయు గని ప్వ్రదసోవర్తు జారుస।
త్యమ్ముగఘూరదారిస్య ధాతు దోదుయుపుణ్యహీను తై। ౧౦॥

పంచమాధ్యాయము సమాప్తము.

షష్ఠాధ్యాయము

క. మనుమార్గానుసర యుగ।
వినుపింతువినుందుబ్రాణి-వితతిఁబొతియుఁజే
సినపాపములకుశాస్తులు।
పనుపడఁగఁబురా రక్ష మిక్లి ॥ ౧౧॥
తే. కోడజక్క పట్టెగ్గురు-కొంచయుట।
జాలపాదంబు రథంబు-సంభవాగ।
దోక్క పగలొక్క యుచయు-పవసించు।
శుద్ధపడయునులా స్త్ర్య-సిద్ధముగను॥ ౧౨॥
తే. గువ్వకాకియుఁదిత్తిరి-గోరవంక।
ప్రతముజంపిన సంధ్యల-రెంటియుంగు।

మునిఁగి నీటఁ బొరిఁ బోయాడు - మును మనస్సిపి।
శుద్ధుఁడగు నాతఁ డీడిశా స్త్రి - గోచతంబు॥ ౧౩॥

ఆ. పెద్దపిట్ట డేగ - గద్దశరాదంబుఁ
జంపి నతఁడు పచ్చి - దుంపగ నెయయః।
బండ్లు మెసవి యొకతి - వసమాండిన తీమూఁడు।
పూటలు పవసింపఁ బొందు శుద్ధి॥ ౧౪॥

తే. టిట్టిభము పాముకాటుక - పిట్ట పెసలి।
లావికయుఁ బావురంబు బలాక లుక।
వల్గులియుఁ గోకిలయుఁ దక్క - పక్షములను।
చేసినను క్ష్మత మొక పూట సేయవలయు॥ ౧౫॥

క. భారద్వాజము పుటయుఁ జ
కోరము పింగళయు నండ కురరము నింక
నరండ జంబుఁ జంపిన
వారలు శిఖిపూజ శుద్ధి వడియుదు రపుడున్॥ ౧౬॥

క. పారావతము నభిసరము।
గరుండమును హంసగ - పింజలమును నె।
వారు వధియింత్రు వారల।
హోరాత్రము లుపవసించు - టుచితము శుద్ధి॥ ౧౭॥

ఆ. కొండచిలువపాము - డుండుభ మెలుకయు।
పిల్లి చంపె నేని - పసలు నవ్వ।
లుంచి వడ్డ ఫలగ - మొగర బ్రాహ్మణాళులకు।
బెట్టిదక్షిణలను - బెట్టవలయు॥ ౧౮॥

ఆ. ఎవఁడు నీటికోళి - నేద బంటయును దాఁ।
బేబునాదుముఁ జంపి - నేయువాఁడు।

వెదకి తెచ్చి కట్టి - వృంతాకఫలముల|
బగలు రాత్రి గడుపఁ - బడయు శుద్ధి|| ౧౯||

ఆ. నక్క చిఱుతపులియుఁ - గుక్కయుఁ దోడేలు|
నెలుగుపిని జంప - నైనయట్టి గొఱగు|
మంచి బ్రాహ్మణునకుఁ - గుఱ్ఱచెనుపావుల|
దానమిడినఁ బాపు - దానడఁగు|| ౨౦||

ఆ. ఎనుము దున్నపోతు - నీగుగు లొట్టిపిట|
పాము ముదిసె నక్కి - యోనజాపు|
యూఁను వేళలందు - వాఁడు పాన్నము చేసి|
యుపవసించె నేని - గొంగు శుద్ధ|| ౨౧

ఆ. పులియు లేడి బిఱుణి - పులికోఁతి కంగబు|
చంపె నేని ద్రవిడ - ముఖులు పస్తు|
నుండి మీఁద బ్రాహ్మ - ణోత్తములకు సం|
తర్పణంబుఁ జేయుఁ - దవగ శుద్ధ|| ౨౨||

గీ. మృగముతో పిట్ట మొకటి యుఁ - దగరు [illegible]|
వధమొనర్చినవాఁ డొక్క - దినము [illegible]|
యుండి యటమీఁద [illegible]|
వెదురుమొదలఁ [illegible]| ౨౩||

గీ. ఇట్లు బాలుఁగు కాకుల - [illegible]|
పుల హానడవి మెకంబులఁ - బొలియఁ జని|
నట్టి దోషకవాఁడుపవసించి - యంత మీఁద|
బాత వేదసజపమును - సలుపవలయు|| ౨౪||

సీ. స్త్రీని శిల్పి నివంట - వాని గాఁపు నధిప.
మొంకు బ్రాహ్మణాపత్య ములను రెండు|

చేసియాపిమ్మటం-జేయు గాన లౌల్యా-
గూడం జోతుమతీయవి-గూలుడాన।
మే నేరమునుతేచి-నృపతి చేసియుం వైశ్య
సేనియుంజంపినం-గృహస్థయుగము।
తగనిర్వదావుల-దానంబుంజేయుంగా,
గలయుమనుజకాంపు-గోలముగను॥

గీ. వట్టికోమటినొండెను-హానుపాత్రుం
డైనద్విజునొండెంజంపిన-దైనవతిం డ్రు।
నర్వంగావలెంజాండ్రాయణంబుమూండు।
పదులగోదానమునుశు-వడయుకోలకు॥ ౧౫॥

క. చండాలునింజంపినబా।
పండొకకృచ్ఛ్రంబుమతియుం-బాపొబాపత్యం।
బొండునుసలిపిపదంపడి।
గాండాలనోసంగినందు రతమున్కుండుగుణ॥ ౧౬॥

గీ. రాజామొదలగునీతరన-ర్గములకొ
సగముకృచ్ఛ్రంబుచండాలుం-జంపదోసి
మాలమాదిగబాంధ్రజం-సద్విజుండొ
వసమునియ్యుండిపంచగ-వ్యవునోసగ॥ ౧౭॥

సీ. వసుధజండాలశ్వ-పాకులతోడసం,
భాషించెనేనిబ్రా-హ్మణుండుచే।
మఖ్యసించినబ్రాహ్మ-ణాలితోమాటాడి,
యొండనుగాయత్రి-యొక్కసారి।
జపియించియొండెదో-షముబాయునారమతో,
జండాలు సిద్దుంబ-రుండనేని।

గూడునాస్త్యుపవాస-మును - యునదివాని,
శోకాకశోపనే-తానునడ వే.

గీ. చేని గాయత్రిఁదలఁచిన-దానిస్త్రు!
నడచయువానినిఁగనుఁగొన్న-పాపమెల్ల!
బింకజాపునిఁజూచినఁ-బాయువాని!
ముట్టినసచేలముగనీట-మునుగవలయు॥ ౨౮॥

చ. పగలుపవాసముండునగి-పాలుఁడెలుంగక మాలనూతమా!
పగొనినఁదా తెలింగి [illegible] నా-భానము చేసినఁబస్తురాత్రియుఁ!
బగలుసునుండె గానలయు-[illegible] లదుకుండెలముంచు స్త్రబలా!
పిరుతుపమాఁడునాస్త్యయు-విప్రముబంచ [illegible] ముగ్గు [illegible] దగుగ [illegible] ౨౯॥

గీ. మతిచయు [illegible] లుఁగచె బ [illegible] పడు-మాలవాని!
సుందరీగ్రావి [illegible] రినిసో-కుళ్ళనె నేని!
[illegible] పస [illegible] ప్రజాపత్య [illegible] మిడిన!
పాంతపకృచ్ఛ్ర నమాచఁడు-స [illegible] లయు। 3౦॥

గీ. తెనిని గండా [illegible] కుండలో-[illegible]
డాలియు [illegible] దమ్మండుసాం-[illegible]
మదవిభ [illegible] ప్రాజాపత్య-ము [illegible]
[illegible] శ్యుడంద [illegible] ము [illegible] గాళు-[illegible] యు। 3౧

ఉ. చాకలిచూదిగాఁగగడ-[illegible]
జైకొనిరనిఁబాలుచకు-[illegible] బ్రాహ్మణు [illegible]
జోకనుపాష్యముంగలుగు-శూద్రుగునకోపిన [illegible] మంతి [illegible]
గాకయుపోష్యముంగల [illegible] కా సుపవిత్రత [illegible] ॥ 3౨॥

గీ. ఏకరణినైన బ్రాహ్మణుఁ-డొకక లేక!
మాలయుచ్ఛిష్టంబుగుడిచిన-మంచియోగ్యు॥

పంచితమునయనలపిండి-పండినదాని
బగిదినంబు [illegible]-పడయవలయు ॥ ౩౩ ॥

క. స్నానాదినియమములుఁగల
వానికి గోమూత్రము [illegible]-వంశాయవాన్నం
బేనియతిదినమునఁగఁడి
భోజనముగాఁ [illegible]-భుజియింపఁదగున్ ॥ ౩౪ ॥

చ. అసురఁగరాకకొంతదప-వ్రగజగేహమునందు [illegible]
[illegible]రిమఁజరించుచుండి [illegible]-యొక్క-డదోచినబాలువారును
[illegible]
[illegible]-విస్తృతవాక్య [illegible] పద్ధతిన్ ॥ ౩౫ ॥

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
మూఁడేసిది [illegible]-భుజియించిపిమ్మట,
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]
మూఁడుపలము [illegible]-మూఁడుపల [illegible]
లోకపలము [illegible] ॥ ౩౬ ॥

చ. వెలిమిడిగంచు [illegible] తతఁగాంచు [illegible]
[illegible]

వలయుఁగుసుంభమా ...యమునా-...యయు ...నూసియూష్మవా।
కొలఁదిటంబుగామని ...-గేహము ...ద్విదికాల్ప ...పృగుణ॥ ౩౭॥

క. కాఁపడఁపువసుదిఁగైకొని।
యాలబాహ్మణులకిల్ల-నన్నమిడవలెఁ
గోత్రఱము ప్పదియొకయొ।
ప్రవలిదతృణాగఁగిష్య-దినిరొందేనిఁ॥ ౩౮॥

ఆ. మఱియుఁ ...ద్విగ్ధమైన నుయిలవద్దగృహంబు।
కట్టినట్టిపట్లఁగలయునటుక।
వలయుఁగోదమఁగూడలఁ-బాఱునిపనింప।
...ంద్ర ...ంద-...పృతుష్ఠి॥ ౩౯॥

సీ. ...మూడుబాదుగూడు-...వృ...వెఱుఁగక,
... ...-...మొ...
సగకొం ...గా... ...వ్న వంతియు,
...ముఱ...మూత్ర ...
మానదిన్న ...ంగు...మఱియును,
...మాదిగ-...దియును।
నెఱుక...చెంచెత యుంగు...త్యు,
...నెఱుంగఁబడక...-మానిపనెంచె॥

గీ. నేనిఁ దెలిసి ...పిమ్మట-నింటివారు।
...కోలముల...-ననువిడునక।
...చినదాని...-పలసగంబు।
సుచితముగుఁ జేయునిలు...-ట...ప్పదిచట॥ ౪౦॥

గీ. ...వచేమాలవాఁడు ...ఁ-...చ్చి ...।
నిలు వెపలఁగొట్టిమృణ్మయం-బులుత్య...ంచి।

గోమయజలంబుచేతను [illegible]|
చేయుమొక్కులుగునని పాపముఁ-బోయాదగిరి ౪౧॥

గీ. పుండరీకటి పాపవానికిఁ-బుట్టె [illegible]|
[illegible] సంబర్గకాలమై-వెలియాపు|
పెఱుఁగుపాల్యంబిత [illegible]-పేసఁగరి|
యాదగిరి స్నానముపానముఁ-బిదినపముగ॥ ౪౨॥

గీ. క్షత్రియుండైన నైదుసా-సములయొత్తు|
బంగరీరతి [illegible]-బచ్చినకొక|
క్షేత్రమునగోపురానంబు-నే [illegible]దగును|
దానమాన [illegible]బస్సుండఁ-దగఁగ కాఁపు॥ ౪౩॥

క. ప్రాయశ్చిత్తము పూర్వం|
[illegible] సమ్మెఁ [illegible]|
ద్రోయువసుకుంచి [illegible]|
జేయాటయొక [illegible] నీ [illegible]॥ ౪౪॥

క. జపమందలి [illegible]|
త్రపమండలి [illegible]-తలఁగ [illegible]|
ప్టపమున నద్వాప్ఫిల చే|
మహవాదితనాక్షమ [illegible] గిపూర్ణమగుట॥ ౪౫॥

గీ. వ్యాధి [illegible] [illegible]|
[illegible] తీనముగ [illegible]|
వ్రతములుపవాసములుతగు-[illegible]|
చేతఁజేయింపఁ నగుక్స్త్రీ-సిద్ధమిదియు॥ ౪౬॥
గీ. ఆగ్లు చేయింపకున్న [illegible]|
దనుపవల వాయు కామితా-గ్ధముఁబొందురు|

బాలురును ముసలులుదుర్బలులనుగ్ర
హింపఁదగుదురు దగరన్య-లెవ్వరేని॥ ౪౭॥

గీ. ధైర్యమునఁబొందె డబ్బుగ-ర్వమునఁబొందె
భయమునడిఁబొందె నజ్ఞాన-వశతఁబొందె
వ్రతజాలు బలవంతున-నుగ్రహించి
లేని నాతని పాపము-లేనయుందమ్ము॥ ౪౮॥

క. చావున్న వానికేని।
స్నానియమములను విధింపఁ-జనదది భగ్న
ధ్యానముఁ జేయుచు బలిష్ఠుం
డౌ నాతనికవి విధింప-నగు నిశ్శంకన్॥ ౪౯॥

క. ఏ తెవులు లేని వారికి।
బ్రాతినిలిచి మీకు తగు పనియునినియమ
వ్రతములు తాఁ మెత్తిర్చినఁ
బాతకులైనఁగొకమునఁ-బొందురు పరుసన్॥ ౫౦॥

ఉ. పాతకులెల్లఁ బెట్టిన ప-వాస్ర వత్రాదులు పూని స్వేచ్ఛనుం
గారము సేయువాఁడు ఫల-వందములందెడు దోషముక్తియుం
బారదు ధర్మముల్ దెలియ సత్రెజ్వజన్మలు పెక్కు లేని శే
లారసి యొక్కఁడేని పరి-హారము లెస్స విధింపఁగాఁ దగున్॥ ౫౧॥

గీ. తనకుఁ దాన ప్రాయశ్చిత్త-ము నువిధించు
కొన్న శిశుహత్యదాకును-జన్న గట్టు
తిరుగు తీర్థంబు పుణ్యన-దియునినుజన
వచనమఘహారమనియును-వలయుఁ దెలియ॥ ౫౨॥

శా. సాకల్యంబగు బ్రాహ్మణోత్తముల భా-షల్ దేవతాలోకముం
గీకారంబొనరించుఁ బాపులనఁగా-గీర్వాణసామ్యుల్ తదం।

గీకారంబగు తీర్థమంత్రజపముల్ - క్షేత్రాదినిష్ఠల్ మహో।
పాకంబుల్ పరిపూర్ణమై మరి యిట సాఫల్యంబులై చెన్నగున్ ॥ ౫౩॥

సీ. పురుషుఁ గనేంద్రుఁడు - ముట్టిన యన్నంబు,
నదియము బ్రాఁడి దనీరు - లిడిన శుద్ధి।
కుడుము గో బ్రాహ్మణా - డోహముచేఁ గాలంటఁ,
దగ్గు పాపనశ్చ - దానమతియుఁ।
బ్రాతంబు నడమచేఁ బట్టక భుజియింపఁ,
పగగు పైపాఁ బెంచె - దాసఁగలుగు।
నిలిచుండియుండె ము - చ్చిలతోఁ డచ్చొండె పం,
చ మునసుండియు నొండ - జనగుపుడుపఁ।

గీ. గుడుచు తలివయ్యెనేని కుడుగు కన్నొండె।
గన్న నన్నంబు విడుచుట - కర్దమింక।
తగవి కాడుచువద్దిన - ద్ధగను తెలుఁక।
వినుతు విసుఁడు పరాశర మునిమతమున ॥ ౫౪॥

క. అన్నము ద్రోణాధకమిత।
ము న్నెడఁ గక్కయును గాకి - యయును దాఁకిన దా।
యన్న శుశుద్ధిక్రమమును।
దిన్నఁగ బ్రాహ్మణుల నడిగి - తెలిపి కొనఁదగున్ ॥ ౫౫॥

క. తా నెంతయుండినఁ గే।
కానీ బ్రాహ్మణులు చెప్పు - క్రమము ననుసరింపం।
గా నగు నావంటకములు।
మానంగాఁ గదు శుద్ధ - మార్గంబు ఎటన్ ॥ ౫౬

గీ. ముప్పదియు రెండు తులంచమ్ము - లా ద్రోణ।
మాఢకము రెండు తులంచమ్ము - లయ్యె నను చు।

వేదవిహీనులం(దుమతియుని-విప్రగణము గోరయు|
వంటకమ్ము శ్వముగ గొం(గ్ర-ప్రాజ్ఞలెల్ల|| ౫౭||

ఆ. కుక్క కాకితిన్న-గోవుగాడిదమూరు|
కొన్న స్వల్పమన్న-మున్న విడువ|
వలయు ద్రోణమన్న-వలయం తుండాగ|
మన్నబీవశుద్ధి-యొప్పు జేయు|| ౫౮||

చ. తగిలినచోటు తొలగింపం-దాకినచోటుమంతినిప్పైడిన|
పృంగలయం జల్లినిప్పగ-నానిడి యన్నము వేదనాదము|
ప్రంగదిననొప్పగోఘృతము-పాలుకుగుక్కలంటిన స్వల్పమే|
విగడవ ద్రోయుంటొవృనవి-నింనుగొండిన శుద్ధి యొప్పగుకా|| ౫౯||

గీ. అగ్గిముట్టుము దిప్పిన-నావు పాలు|
శుద్ధి యగు నేయి గాచిన-శుద్ధ మగును|
గను నవివిమిక్కిలిగమున్న-గ...ట్టి|
బను భూతము శుద్ధి చేయు ...నువు...|| ౬౦||

షష్ఠాధ్యాయము సంపూర్ణము,

సప్తమాధ్యాయము.

గీ. ప్రబలమైనట్టి వృద్ధపరాశరర్షి|
పద్ధతిని బట్టి యిం(క ద్రవ్య-శుద్ధి కొంత|
వలయు నాచారములను-స్మృతి యనుతోడ|
నాలకించుండు వినుతుము-హర్షులార||

సీ. కట్టెచేఁ జేయించి-నట్టివస్తువులెల్ల,
చెక్కించుటవలనఁ జెందుశుద్ధి।
కంచుబూడిదచేతఁ-గడగినఁ జెందు రాగి,
చింతపండని మూ-ర్జింపశుద్ధి।
యువిదలాఁగడుపు కా-కుండ జేసినబహిష్ఠ,
యైనచో నదిశుద్ధి-యగును మఱియు।
గలసిన మైలలు-గానరాకుండఁగ,
బాఱుటచేతను-యేరుశుద్ధి।

గీ. కొలములను చెరువులను నూ-తులను మైల
గలసెనేనప్పుడే కనూరు-కడవలేసి।
నీరుదీయించి వానిలో నిర్మలంపు
పంచకవ్యంబుఁ గలపిన-ప్పటికిశుద్ధి। ౬౨||

ఆ. బాలకౌనిమి దేండ్లు-పడినగౌరియఁదొమ్మి
దగుడురోహిణిపది-యయినఁగన్య।
దానిపైరజస్వ-లానామముఁ బట్లుగా
వయసుఁబట్టి పేర్లు-వడుచులకును। ౬౩||

గీ. వయసుపన్నెండునిండన-ప్పుడుచు పెండ్లి
సేయకుండినఁ బితరులు-హేయమయిన।
త్రదజఃపానమొనరింత్రు-తప్పకుండ
నెలనెలకటంచుఁ జెప్పిరనేక ఋషులు॥ ౬౪||

గీ. పెండ్లికెదిగినపిల్లకుఁ-బెండ్లిసేయ।
కట్టులుంచినవదిసమ-స్తాదెజేసి।
దానిఁగనుగొన్న తల్లియుఁ-దండ్రియన్న।
వీరుమువ్వురునరకంబుఁ-జేరువారు॥ ౬౫||

ఉ. పాడితిదూఁగ మించనక-బ్రాహ్మణుఁడాదట నుత్తమంబుగా
బ్రాడినవాడు బిడ్డెనన-సంగవశక్రృతదుర్మనీషఁ బెం
డ్లాడినవాఁడు పత్ని కొ-కిన నర్హుఁడభాష్యుఁడు వానిసజ్జనుల్
వీడుట లెస్స వాఁడు సృ-లీఁ తిన్నొ పతితుండు కావునన్ ॥ ౬౬ ॥

మత్తకోకిల.

త్రైవిధమ్మున నేద్విజుండువి-వాహితుండయి యాపయిన్
దైవికమ్ముగ దానికై పర-తాపమొందు నో వాఁడుభి
త్షావశమ్మునఁ బొట్టగడ్చుము-స్సపమ్ము సేయుచున్
జీవమైఁ దినరేఁడు లున్నన-శించు దోషము లన్నియున్ ॥ ౬౭ ॥

గీ. కులమూలను బాలింత-రాలినికను
మునుమతియునుఁ బతితుని ము-ట్టిన ద్విజుండు
నగ్గి బంగరు నెలవిని-యందునొకటి
గాంచినీళ్ళ దనలయున-గజానికూట ॥ ౬౮ ॥

సీ. బ్రైబ్రై బ్రాహ్మణ-భామలొండొరుఁదాక,
రాత్రిత్రయము మ్ముక్షే-త్రమ్ముసట్టి
బ్రాహ్మణక్షత్రియ-వనితలొండొరు ముట్ట,
నదియర్ధకృచ్ఛ్రంబి-దండు సగము
బ్రాహ్మణస్త్రీవైశ్య-రమణులంటినమాఁడు,
పాతికలదియొక-పాతికయుంది
బ్రాహ్మణస్త్రీశూద్ర-రాములు ముట్టిన,
నదికృచ్ఛ్రమును గావ-మిదియు గుస

గీ. నాచరించిన బరిశుద్ధ-లగుదురంగు
నవలబోయినవారు నా-ల్గవదినమ్ము
వ్నాత లైరైన పైతృక-సమయములకుఁ
బనికినత్తురు నాలుగు-వర్ణములను ॥ ౬౯ ॥

ఆ. సతతమింతియుగ్వ-వ్రతమునఁ బట్టుక నున్న
నంటు లేదుగ్రహము-నంటునాని।
యన్నిపనులుసేయ-నగుఁ గాని హవ్యక
వ్యముల నాపెరుఁప-నునువుపడదు॥ ౨౦॥

ఆ. మొదటిదిగ ముహూర్త-ముండరెండవరోజు
సాఁకుఁ బంపినట్టి-పాపిమూఁకె।
జాతియంతనదిట్లు-జరిగిననాల్గవ
నాడు శుద్ధి గాటి-యాడఁగులకు॥ ౨౧॥

చ. వేదురుగొన్న దానికిల-భించిన మైలలు వాపవచ్చు స్నా
నాదులు లేక యుట్లవస-నాతురుఁడొక్కఁడు ముందుగుంకియా।
మీఁదటఁ దాకి నంటుచటు-మీఁదటఁ గ్రుంకుచు మాటిమాటికిన్।
సాదర మొప్పనట్లుపది-సారులు చేసినశుద్ధుఁ డౌనుగన్॥ ౨౨॥

ఆ. వేపి చేత నయిన-గాఁ ఫ్రీ చేయిన।
నంటు పొరుచేత-నయినఁ గలుగు
బాపఁడంటుపడిన మాపునఁ బిస్తుండి
పంచగవ్యశుద్ధి-బడయవలయు॥ ౨౩॥

గీ. ఎంగిలైన దానికాఁపుమ-హీసురవరుఁ।
ముట్టిన నైన నగా-మునను శుద్ధి।
యెంగిలైనసీనకాఁపుమ-హీసురవరు
ముట్టినయెడఁ బ్రాజాపత్య-ము సలుపవలె॥ ౨౪॥

సీ. కల్లుసోఁకిన యంచుఁ-గాలి చిత్తరిమీఁద,
లిమిడిఁగట్ట వఁబవిత్రము గాఁగల్లు।
సోఁకని దైనఁ బో-శుభ్రతను గాభస్మ,
మునఁ దోముపలయుము-శుచి యొందెడి।

గాలి ముందునుగంచు—నోఁకిన వాప్రయు,
కృష్ణుఁగా వెంగిలి—గొన్న బండిఁ
బడిమారుక దుగ్గఁగా—వతెఁబుక్కి లింగాల,
నినఁగాళ్ళఁగడుగుటే—కొలుకువాఁడె॥

గీ. ఉద్దగించను నేలలోఁ—బ్రాతియాబు
నెలలపిన్నటువాఁడగా—వలెఁగూవిమను।
నినుపరాపిడిచేసిగా—మిఁగిఱఁచుము।
బాపితియుటచేతను—శుద్ధవడరూ॥ ౭౯॥

గీ. ఉంత మెము యఁగొన్నర—త్న ముఖ నెంచు।
బగరువులవినితోఁజేయు—వస్తువులను
బండమునసీఁగడిగినఁ—జెంగుశుద్ధి
మృణ్మయంబులు కాల్చి—శుద్ధిఁగొను॥ ౮౦॥

సీ. వదురుతోఁజేసిన—వివిధవస్తుప్రసంగం,
బళ్ళనుఱుపారంచి—రజను నట్ల।
పుట్టముల్ ధాన్యంబు—భుజపతిఁయును వేఁపు,
పనిముట్ల దూలిన—ల్వలునుపండు।
లిల్లిచర్మములు—నెవియేనిగడ్డిక,
పల్లలవల్లివతొఁస్నె—జగొని,
లివిసీస్నచిక్కు—న నెనయును-ముంచుటాలి,
చిప్పలు నఖం—గంచిసిటుఁ।

గీ. గడిగినట్లు నముడిచుకుఁ వడెవెతెక।
తలగడలుండ్ల పఱుపులు—ముముషైన।
యెఱుపువస్త్రములందు వే—యిగపివిళ్ళ॥
జిలికినంతట శుచియని—తెలియవలయు॥ ౮౧॥

క. నలయుంగ బల్లోగిలు
లుంగులుగప్పులను బురువు-పుత్రులమోహ్యంబు
బులబోరలితోకినమై
లుులేవని చెప్పెమను-లంబ్రకటముగ ॥ ౯౮॥

ఆ. నేలమట్టిచిలుకు నీరుతమ్మలమికి
దండముమరిపంచ-దారతినగ
మిగులు జిడ్డునోటి-నెగయుతుంపురసోము
మిదినము స్తమింగి-తినయ దెవ్వడు॥ ౯౯॥

ఆ. తోత్రిపబాడిచినకు-నా వయుదారి నేం
బడిని మొలచుగడ్డి-మతియు గాల్చి
నట్టి యిటుక లంచి-కట్టినజగతియు
నెండగాడ్పువారి-నెనయుకుద్ధి॥ ౧౦౦॥

క. వారులకదుష్టసంతతి
భారలకజ్ఞానబాల్య ధారులకుజరా
భారలకుపలితమారంబు
బారుల కెఱ్ఱుడలనకుచి-వాటిల్లదిలన్ ॥ ౧౦౧॥

ఉ. లాలివిలాతినన్నపుడు లాపటనవ్వుడుశోకతాప సం
పాతిదు డగయప్పు పుర-బాసినయప్డిది పున్నెమిద్ధయుం
బాతకమంచునెంచక యు-పాయమునందనువోమియాపయిన్
జేతనమందినప్పటికిఁ-జేయనగున్ విధిదృష్టకర్మముల్ ॥ ౧౦౨॥

సప్తమాధ్యాయము సంపూర్ణము.

అష్టమాంధ్యాయము.

క. అట్టిట్టులరగగా వేళలఁ
గట్టిగ మొదట త్రాగి బ్రతికి యూరకఁ బడేయా
వెట్టోలఁ బనితలఁ బుచ
గిట్టినవపాపము గ్రొంగ్గి - గెంటుకట్టస్సే ౨౩॥

గీ. వేదములు తెలుసుకొని స్వవృత్తి నను
సరించు ధర్మంలేకుండా - ముందు విప్రు
దర్శనము సేసినంతనె - దివసంబు దోష
మెల్లవినఁ జెప్పెడి తెల్లముగను॥ ౨౪॥

గీ. సవితబోధము గాయత్రి - జపము సేయ
కార్యమునుసంధ్యలనుపాసి - యగదనఁ జేస్తే
సేవ్యమునవరించు వానిని - నామ్మకయుండు
బేరునకుఁ బాలుడైనవానిఁ గనుచు వృష ౨౫॥

ఆ. వ్రతములుండిగిమంత్ర - విహీనులైన ద్రోచి
కాలము పేరు చెప్పి - కొనుముఁ గడుపు
గడుపువారు వేవు - గాఁడగూడి యాన్న సు
నదిసుభాగ్యఁదనరు - టవనివరిది ౨౬॥

సీ. ధర్మముల్ దెలిసియుఁ - దగనిపాపాత్మ్యత్ము,
మువిఘంచు సేని - యూర్ధ్వబుద్ధి
కృతపడినట్టిదు - రీతి మును మూఁబంతి,
లనుభవింపనొకండు - వినిక చిలిమి।

7

ధర్మముల్ బోధింపఁ-దలఁచిన్నఁ గాఁగు,
శాస్త్రములఁ బ్రకాశి-గ్రహము తెలియకయ్యు।
దానగృహితాపరా-ధదురితము లున్నాసి,
చెప్పినవా రిది-చెందుఁగాక।

గీ. వేదములు తెలిసిఁ జదివిన-పెద్దవారు
మువ్వురైనను లువ్వురైన-మునిచెప్ప।
నదివిఁ తమ్ముగఁ గొనక తెఁ-దదితరులు న
హాస్యమైనదుఁ జేకొనుఁ టానఁ జితులఁగా॥ ౧౭॥

సీ. శాస్త్రోక్తమార్గంబు-సత్యంబు గాధర్మ
పద్ధతి రూపించు-సాధనంబు।
బాపముల్ వెల్వడ-బరిఁ జెందాపత్తి,
కృతగుణము లెల్ల వికృతి చెందు।
తినుండి వెలఁబు-నా తాపతఁగి
నా దుష్పాప మూసి తీ బ్బు।
సభికుల నందుక -సాపరాధునిగా యుండ,
దవులక నీనాఁ దానిదెఁగు।

గీ. శాహిత్యాత్ములనుఁ సమస్త-లోకమున్న
తైన బాహ్యణులనఁ గు తనిముప్ప।
తని గూడిన సభ యగు-దానియాన
నాదలవహించుటయు శాస్త్రి-చోదితంబు॥ ౧౮॥

గీ. ఆగమతదంగపారగు-లైయశాహి
తాన్నులగువార లైదుగు-రైన ముప్ప।
రైన దిశభయాశ దగు-దానియాన।
సాపరాధుని దురితచ-యంబు నారుచు॥ ౧౯॥

క. మునులు పరతత్త్వవిదుల్
ఘనులు ద్విజులు బహుళయజ్ఞ-కర్మలు సాంగో
యనిరతులును స్నాతులునగు
జనములనొక్కండెయైన సభదానగుఁన్ || ౯౦||

క. ఈరీతి మీఁదఁ జెప్పిన
వారలు సేకూర రేని-స్వకులోచితమం
చారమున నొప్పుచుండ్రు
సార్ఘ్యలుం జేరి రేని-సభ దానగుఁన్ || ౯౧||

గీ. కేవలము నామధారణ-జీవనులగు
నేకదత్తిరిస్తులగువిప్రు-లెంత రేని
గాదు సభ యిట్టియేనుఁగు కరణిఁ గార్శ్య
మృగముగతి కూపవిప్రుఁడు-మిథ్యగాఁడె || ౯౨||

గీ. జనము లేనట్టియరుసు-జలము లేని
బాయి వెలిమిడి వేల్చిన-నేయి చోట
నేలపండుఁదు మూర్ఖుని-కేలనిడ్డ
వితరణము మంత్ర మెఱుఁగని-ద్విజుఁడు సమములు|| ౯౩||

గీ. క్రమము మీఱ సంస్కార-నముల చేతఁ
జిత్తరువు పూర్ణమయి ప్రకా-శించు మాడ్కి
మంత్రసంస్కారవిధులచే-మహిసురులును
ఖ్యాతులై లెస్సఁ బొల్తురు-భూమిమీఁద || ౯౪||

గీ. పేరునకుఁ బాఱులై శాస్త్ర-విస్మయులుఁగ
దీని దివిరుగుడని-గ్రంచువారు
వారయానతినదుముచున-పాఁడుఁని
తెల్లరును నరకమునుదా-మైనయనారు || ౯౫||

సీ. పంచయజ్ఞంబుల-బహుతరాసక్తులై,
వేదముల్ చదువుచు-ద్విజవరేణ్యము|
విషయసంసక్తులై-వివిధభోగంబులఁ,
గ్రాలుచుండియు ముక్తి-గములఁ దాఁటుఁ|
గాంగేయ! కలరని శక్తిముక్తిశాసనంబున,
నెఱపుఁగై కొను చుఁబ్ర-జ్వలనముం గి|
సర్వంబును దహించు-సాక్షాత్కృపీటజ,
న్మునిచాడ్పున సుబ్రాహ్మ-ణుండు కాను|

గీ. చెందు చే మెయి గుడిచిన-వెగ్గు లేదు|
దైవసముఁ డాతఁ డెఱుఁగుచిప-దార్థచయము
జలమునం దొప్పు నల్లిగ-జన్మలందుఁ|
బాపముల నెల్లనుం జుట-పరమహితము|| ౯౬||

క. అపవర్గద గాయత్రీ|
జపరిక్తుండంత్యవర్ణ-సముఁడని యనుదు|
జ్జపయుక్తుం డైనఁ ద్రిదివి|
ష్టపపూజ్యుండని యనెంగఁ-జను నెక్కడలన్|| ౯౭||

గీ. చెనఁటి యయ్యాఖ బ్రాహ్మణుండు-సేవనీయుఁ|
డవని కాఁపు జితేంద్రియుఁ-డయ్యెఁబుణ్యుఁ|
గానవర్షుఁడు చెడుగని-గోవు పిడి
పాడిగా డిదెపిదుకఁ బో-వాఁడు గలఁడె|| ౯౮||

గీ. ధర్మశాస్త్రార్థ భారూఢ-తయును వేద|
ఖడ్గధారణమును బోల-గంగ వెలుఁగు|
పొలుఁదు వినోద మునఁజెల్వు-...మయినఁ|
బాటిసేయంగ వలె ధర్మ-పక్తిఁ గోరి|| ౯౯||

సీ. సాంగముగా శ్రుతి-స్వాధ్యాయము నొనరించి,
షట్ఛాస్త్రములు లక్ష్యఁ-జదివి విడిచి।
గార్హస్థ్యధర్మము స్వస్థగాఁ-గల్గునాశ్రమము,
త్రయమునుఁ జదివెను-ధర్మవిదులు।
పదుగురు చేరిన-నదిముఖ్యసభయనఁ,
జనునల్పములకట్టి-సభలుగూడి।
పుడమిఁ బ్రాయశ్చిత్త-ముపిధించుఁగా నచ్చుఁ,
దప్పిదమొకవేళ-గొప్పదైన॥

గీ. రాజనానతిఁగనవలె- రాజువేడ
బాలిశ్యశాస్త్రసమీపంగఁ-గాంచితండు।
మీఱి విశ్రుతిఁ దానియు-మించెనేనిఁ
ఘాతకమునూఱుపిరములు-వానిఁజెందు॥ ౧౦౦॥

క. ప్రాయశ్చిత్తముఁ జనదే।
వాయుతనాశ్రములనిచ్చి-యాశ్రితుఁడికిఁ గాఁ
జేయఁగవలెఁ గృచ్ఛ్రంబును।
గాయత్రీజపమునిశ్చ-గడలుకొనంగన్॥ ౧౦౧॥

గీ. బొట్టుసయుతముతలకోడ-గొట్టుకొనిత్రి।
సంధ్యలనుస్నాతుఁడై రాత్రి-సమయమందు।
నాలనసముననవనియందు-నటుందపకలు।
వానికోఁడిరుగాడఁగా-నలయుమునుతియు॥ ౧౦౨॥

క. చలివానయొండనుడిగా।
డ్బాలనలవడవలనుకొలఁది బోషించినఁగా।
కిలనాలకన్నమునుముం।
గలితసంరక్షణంబు-కార్యమతనికిన్॥ ౧౦౩॥

మ. తనదౌం దొన్నతిగొన్న దౌ డొనగు [illegible] గుఁగా [illegible] నౌం|
దొనగోబ్రుంగను [illegible] మేయి [illegible] తేఁగఁ బొల్పారి సుప|
ర్ణుఁడు గానిజ [illegible] దద్ది చిత్వమతియా-లక్ష్ముం గాఁదన్వితాఁ|
జన నిర్వాపకనిం [illegible] ||౧౦౪||

గీ. బురదదిగినట్ట [illegible] కడుఁగలిగి|
సత్తువకొలంది [illegible] వలయుఁ|
జనదు పేక్షింపగో వ్రత మాచరించు|
వారికివిముఖ్యవిధులని-వలయుఁ దెలియ॥ ౧౦౫||

శా. ఏఁపుం జాపుము గోద్విజప్రపత్తి [illegible] వ్యాందుతాఁ [illegible]|
[illegible] దుద్వి [illegible] దో [illegible] తుం- [illegible] శాంతి [illegible]|
[illegible] పత్యంబును [illegible] వల [illegible]|
[illegible] పత్యంబు [illegible] ౧౦౬||

సీ. ఒక [illegible] రెండు [illegible] నొగి [illegible]
[illegible] గొవు [illegible] పిన [illegible] దయుం|
లో [illegible] నని-యుతనమూఁడు నా [illegible] ని,
[illegible] సమ్ము [illegible] దే [illegible]|
యొక్క ప్రొద్దును [illegible] మోగి [illegible] ముడిగియుం,
[illegible] తెంబ [illegible] చెప్ప-జేయు [illegible]|
నట్లు చేసిన మీఁద-నగ్ర [illegible],
[illegible] బుద [illegible] నీ।

గీ. శుద్ధికలిగించు [illegible] పవిత్రత|
జపముసల్పగవలయుని [illegible] ముగ
న [illegible] కన్న మిడదు [illegible] బు [illegible]
వాలఁజంపిన పాపంబు [illegible] ౧౦౭||

[illegible]

నవమాధ్యాయము.

గీ. కానఁగాఁ గోవులకుఁ బ్రిటఁ - గట్టుటయును।
దొడ్డు మొదలగు కానిలో - నట్టుటయును।
బోలు గోసుఁగ ప్రదిదిబుద్ధి పూర్వకమున।
జేయ గోహత్యయని చింత - సేయఁదగదు॥ ౧౦౮॥

గీ. చెప్పఁబోయెడు గుణముల - నొప్పదండ।
మునను గాకాక బుద్ధి కే - గొనుము గోటి।
గని గోహత్యకుఁదగు ని - ష్కృతికి ద్విగుణ
మునరఁ జేయఁగవలెఁ [illegible] చెప్పరెందు॥ ౦- ॥

సీ. తనరఁ గోధముఁ బంధ - నము రోధనము పాత్ర,
[illegible] చేపట్ల గో - హత్యలౌ [illegible]।
బాలిశ సగముము - ప్పాలిక [illegible],
[illegible] నిం [illegible] - [illegible] నిక మును।
గడలి యొడ్డున కేటి గట్టులఁ జలువ్రఁల,
దగులంగఁ గాని - స్థలములందు।
[illegible] గానితో వల - [illegible],
నింపఁబెట్టిన [illegible] - కేళ్ళుగలయు।

గీ. పట్టలందావు లేవఁటి - పడుట గోక।
మంద్రుడు మెడ తాడ్లు కట్టి లోని - త్సరుత ముక్వ।
తాడుఁ నాగవ్వ తాళ్లు - త్రెగి గోను చు।
నింట నేనియుఁ గోటి [illegible] గని చుడట॥ ౧౧౦॥

గీ. బంధమునియందు రెండో కాలు - పక్కి కలదు
గోవు తనుదానఁ ద్రిప్పఁగ - నుక్కు [illegible] పచ్చు
[illegible] యును గట్టంగఁ బడిచచ్చు [illegible] యును సమము।
బంధమున కెంటికెనిఁ [illegible] వలయు వింటు॥ ౧౧౧॥

గీ. నాగలి యుంబండి రాదు కంట్లాము కట్టఁ|
బడిన వేళల నాబర్వులన నెన్న|
బిగ్గుటిడి రూక్షమందు రుపిదపఁ బాత|
మునకు విధ మెట్టిదని నరుఁ విసుతు విసాఁడు॥ ౧౧౨॥

ఆ. కండకావరము నఁ గై పెకిల్చి చిత్ర చం
చలతఁ దలిసి యుండెఁ దలియుండెఁ
దలఁచి తలఁపలోఁ డెంచెను తీర్పాళ్ళతోఁ|
గట్టితోఁ డనొండెఁ గొట్టి కేని ౧౧౩॥

ఆ. అపుడానఁ జాక వెంచి యున్నను|
బాతమది యొమతీయఁ శీతిపోక వు|
బోటన వేలులావు పోసఁగు నాకులంగ|
పచ్చిరిపటుఁ దోల సలయు నాల॥ ౧౧౪॥

గీ. ముఖ్య మునరునఁ బడుచేడి యున్న పసర|
మేటిఁ దివి సామ్మసిలి లేచి యేదు నేగఁ|
బడియు నడుగులు నడచిన వారిఁ గొన్న|
గసవు మెసవిన నిష్కృతులే గణుగ నపుడు॥ ౧౧౫॥

సీ. పొంద వుగర్భంబు బైన పొందుట పత్నుఁ గాఁక,
పిండంబని యోసెల నిండు నెలకు|
సమ్మితమని యనూ సముఁదాయఁ దనుకన,
చేతనంబని యను సచేతనంబు|
నాహైన నియుఁగల వాలచూళ్ళ నీయుడం,
చినను బాబాపత్య మునఁ గ్రమము గఁ|
బాతిక సగము ముప్పాతిక పూర్ణమో,
విధనిష్కృతులం నెర వేర్చు యతీయ|

గీ. నాడెం గడ్డముపిలకను-విడిచిజుట్టు|
గూడ(గ్రమమొప్పగొరిగించు-కొనిపరుసను|
మంచిపంచలచాపుస(-గంబుపాత్ర|
మెద్దుగోమిథునముదాన-మీయవలయు|| ౧౧౬||

చ. తలమొలకాళ్ళుసేతులు-యథావిధి నేర్పడితల్లిపొట్టలో|
పల(దిరుగాడు లే(గసుగ్ర-పాపహితుండయిచంపె నేనియా|
పలువకు గోవ్రతద్వయము-పరాశరముని స్మృతిచెప్పదింత(గా|
త్రిలు(గొనియుండెగోవులను-దాలునొండెడు గొట్టె నేనియున్||

గీ. కొమ్ము విఱిగిన(బాతిక-నెమ్ము విఱిగ|
నేని సగమును జెవియూడె-నేనిమూ(డు|
పాతికలుమఱియును నేల(-బడినవంత|
యును ధరిత్రి ప్రాజాపత్య-మొప్ప(జేయు|| ౧౧౭

గీ. కొమ్మ మొకనడ్డిగొలు(గంగ-గొట్టె(బెట్టె(|
బిదపనా మ్లలంపులావు దీ-పించె నేని|
హత్యకు(దగు ప్రాయశ్చిత్త-మవసరము|
మఱియును గోవ్రతమొనరించు-మానవుండు|| ౧౧౮||

ఉ. గాయములందెవుల్గొనిన-కాయమునన్ జముకింక(బోయుచున్|
హాయిగ మేసుపూటువడు-నంతకు లెస్స(గ మేపిగోవు(గొం|
పోయిధరామరోత్తముని-మోలనతుండయి వీడుటొప్పు(దు|
త్స్వాయమునిండకుండినయ-థావిధినిస్మృతిసామ చేవలెన్||

ఆ. అచ్చు(బోయుటొండె-నందులకొలుకు|
త్రిదుట యొండె లేని-యొద్దుమీద(|
బలువులెత్తిదించు-టల తోల(గాపాడ(|
గట్టివేయుటయును(-గాదుతప్పు|| ౧౨౧||

ఉ. మిక్కిలి గాల్చినందులకు-మిక్కిలిబర్వులు వైచినందుకున్ ।
ముక్కునఁ జించినందులకు-మోటుతనంబునఁ గట్టినేళ్ళలో ।
చిక్కఁగఁ ద్రోలినందులకు-శిక్షక్రమ మ్మని నాల్గుపాళ్ళయుం ।
దొక్కటి రెండుమూఁడుకొర యొక్కటి పూర్తిగఁ జేయఁగావలెన్ ॥

సీ. కఱ్ఱతో మొదవును-గడ తేర్చినట్లైన,
సాంతపనంబుఁదా-సలుపవలెను ।
మంటిబెడ్డల నావు-మనికి తమార్చిన,
నొనరఁ బ్రాజాపత్య-మొనయవలయు ।
ఆఁకళ్ళచే కొనిగిడ్డి-ప్రాణంబుఁ దగఁబార్పఁ,
దప్తకృచ్ఛ్రము సేసి-తనరవలయు ।
సాధనంబున గోవు-జక్కడంచిననతి,
కృచ్ఛ్రంబుచే శుద్ధి యొనయవలయు ।

గీ. దప్తమునకెన్మిదై దుసాం-తపమునకును ।
నొనర మూఁడు ప్రాజాపత్య-మునకుఁ బదియుఁ ।
మూఁడునతికృచ్ఛ్రమునకిట్లు-మొదవులుగొని ।
దానమిచ్చుట శాస్త్రవి-ధానకంబు ॥ ౧-౨౭॥

క. పెఱవారి జంతువులఁ దాఁ ।
బతిమార్చిన వేఱొకండు-బదులొండెను లే ।
కరనితగు పణము నొండెను ।
మఱియీవలెఁ దప్పినను చు-మాను వచించెన్ ॥ ౧_౨౮॥

గీ. కట్టిపెట్టినయొద్దిల్లు-గాలిచచ్చి ।
నేనియుఁ బరాశరుని మత-మూనికృచ్ఛ్ర ।
మందుఁ బాతికపాలుగృ-హస్థువిడక ।
సలుపఁగావలయును యథా-శాస్త్రఫణితి ॥ ౧_౨౯॥

క. కొట్టుటయును మెడఁబలువుం|
జెట్టుటయునుఁ బస్తుఁగట్టి-పెట్టుటయును బెం|
గట్టులఁదోలుటయువుం|
గట్టుటయును నాలఁజంపఁ-గాఁ గారణముల్|| ౧౬||

గీ. జనుము లెంకాయసిమమం-జయును నూలు|
గొనియొనర్చినత్రాడుతో-గొలుసుతోడఁ
గట్టుటొప్పగుఁగట్టిన-గట్టిగాఁడ|
లోకటిచేఁబూఁశని పెట్టి-యుండవలయు|| ౧౭||

ఆ. దర్భత్రాళ్ళరక్తుం-త్రాళ్ళచేఁగొనదక్కి|
శాఖిముఖము గాఁగ-నాలఁగట్టు|
టొప్పనట్టిత్రాళ్ళ-నిప్పుకల్పురిగొని||
తగులువడినఁగూడ-దప్పు లేదు|| ౧౮||

గీ. మఱియు నాత్రాళ్ళపెద్దని-మండయుండి|
తగులువడి చేనిగాయత్రిఁ-దగజపింప|
వలయు నద్దానిదోషముల్-దొలఁగిపోవు|
దీనగోవధ్యపాపమె-ద్దియును లేదు|| ౧౯||

క. బావులనునూతులం డెదు|
తావులమాత్రకుల పడుబొ్బ-తావులనిశుటల్|
గోవులపదినెడివారిక|
దావిలుచుటలాగుననుకుఁ-దగుపాపంబుల్|| ౨౦||

సీ. అచ్చుఁబోసిన యప్పఁ-డాఁబోఁతుఁబూజించి,
పసువులెత్తిందున-ప్పట్టులందు|
పెదదరియెనియుఁజవి-యేనియుఁగడు పేని,
బ్రక్కలైనను నూతఁ బడినదాని|

వెడలించు వేళల - మెడ కాళ్ళు విఱిగిన,
ట్టయి పసగ్రుచ్ఛంబు - నందు మూఁడు।
భాగంబులానరింప - వలయును బసరముల్,
దాహంబుఁ గొని నీరుఁ - ద్రాగుకొఱకు॥

గీ. లోతు నూతులఁ జెఱువుల - లోఁగు నదుల।
గానకట్టుల లోదిగి - యుండఁ జచ్చు।
నేని యజమానునకు నింత - యేని దోష।
ముండ నేరదు వెరచుట - యొప్ప దెవుడు॥ ౧౩౦॥

మ. పరమార్థంబుగ నేటిగట్లు చెఱువుల్ - బావుల్ ధరం బ్రవ్వనా।
తురతన్ గోవులు వచ్చి దానఁ బడినన్ - దోషంబు లేదిండ్లలోఁ।
దిరుగాడం దగు తోట్లలందుఁ బశువుల్ - దీపించు స్థానంబులన్।
మఱి గొట్టంబుల గోతులిడ్డ పశువుల్ - బడ్డంతఁ బాపంబగున్॥ ౧౩౨॥

సీ. రక్షణమునకుఁ గా - రాత్రి యొక్క కట్టంగఁ,
బడ్డ యావులు చచ్చు - వలనఁ బాము।
వలననుఁ బిడుగుల - వలనను బెబ్బులి,
వలన శత్రువులూరుఁ - బట్టినపుడు।
పఱపు బాణంబుల - వలన నిల్ విఱుఁగుట,
వలన మహావృష్టి - వలనఁ బోరు।
వలన నిల్లాలుట - వలన దవానలఁ,
బలిమి యూరంటుట - వలనఁ జావు।

గీ. వెలికి నీడ్పుట వలనఁ డా - గులను మాన్ప।
వాతయిడఁ గోయఁ గట్టుట - వలనఁ బరమ।
పదము వెంచేసె నేనిఁ ద - త్స్వామి కట్టి।
పాపము ను లేదు దైవదు - ర్భావమగుట॥ ౧33॥

కం. కట్టుటచేదిననీయక।
పెట్టుటచేతఁబశుపసులు-వెతఁగాందినచోఁ।
బట్టునఁదప్పినవెజ్జని।
కట్టులుపాపంబుద్విగుణ-మాతనికొందుర్॥ ౧౩౪॥

కం. ఆవులుఱుగోఁడె మజని।
పోవునెడంగనులఁజూచి-పోనిమ్మనుటం।
గావఁగఁజనకుండినయఘు।
మావహించుంజూచుచుండు-నందఱకునొగిన్॥ ౧౩౫॥

గీ. ఒక్కగోవునుబఱవుసు-నుక్కడచి।
లేనిరాజాధికారులె-వ్వాని(వేటుఁ।
దగిలిపాలినవివరంబుఁ-దగువిధముగ।
నరసివానికినిష్కృతుల్-జరుపవలయు॥ ౧౩౬॥

గీ. దైవవశమునఁబెక్కు-లావు-కొక్కువుఁగూడి।
బిఱుకుకూర్చినవందఱు-వేఱువేఱ।
నావుచావునకగుఖరి-కాఁమునను।
నాలుగవపాలుచేసికొ-నంగవలయు॥ ౧౩౭॥

గీ. దెబ్బఁబడిచేసినెత్తుటఁ-దేలుచుండఁ।
దవులుగానేనిదేహంబు-నవనియుండుఁ।
బాముకఱచినఁజొంగలు-వాలఁగారు।
నివిధురనిచావునకుఁగరి-మెఱుఁగవలయు॥ ౧౩౮॥

గీ. మేతమేయఁగవిడిచిన-మెసవకావు।
త్రోవఁబట్టుట(వేటుగు-త్తుగఁగొనబలె।
మహితశాస్త్రజ్ఞుఁడైనట్టి-మనువునిక్కై।
చేయుమనియెగోవధకుఁబాం-ద్రాయణంబు॥ ౧౩౯॥

గీ. నెత్తి వెంట్రుకలుంచుకొం-జిత్తమున్న
నిమ్మడిగ నిష్కృతియును దా-నమ్ము సేయ
వలయు రాజు సురాజపు-త్రుఁడు బ్రసిద్ధుఁ
డైనపాయుఁడు వీరికి-య్యది నియమితి॥ ౧౪౦॥

క. కన్నియలును నైదువలును
మున్నుఁగ గొఱిగించుకొనన-మవు కామినివా
రున్న తల వెండ్రుకలలోఁ
దిన్నఁగ రెండంగుళములు-దీయింపఁదగున్॥ ౧౪౧॥

చ. తలగొఱిగించుకొంటపరి-ధానము చర్మము దాల్చికొంటద
వ్వులను బరుండియుంట మొద-వుల్ జనవెంట వనాల కేఁగ్రసం
ధులఁ దిరుగాడుటల్ నిశల-దూరఁ బుఁగొట్టములన్వసించుటల్
వెలఁదులకొప్పవొక్క వ్రత-నిష్టయచాలు సుపాపశాంతికిన్॥ ౧౪౨॥

గీ. మూఁడు వేళల స్నానంబు మొనసి దేవ
తలను బూజించుట యుఁబొట్ట-ములకు నడుమఁ
గృచ్ఛచాంద్రాయణాది స-త్క్రియలొనర్చు
టయును వెలఁదులకుఁదగు నిం-ద్లనవసించి॥ ౧౪౩॥

మ. ధరణి న్మానవుఁడెవ్వఁడేని మొదవున్-దాఁ జంపితత్కార్యమె
వ్వరికిం దెల్పకయుండఁ గోరినమహా-పాపాత్ముఁడా తండు భీ
కరకష్టావహకాలసూత్రమున కి-క్కుం బొందియామీఁద భూ
చరుఁడై పందుఁడు దుఃఖికుష్టియగుచున్-జన్మంబులేడెత్తెడున్॥

క. తనపాపములీకారణ
మునఁ దెలుపుచుఁదగినవిధుల-బొనరించుచుఁగో
వనితా బ్రాహ్మణశిశురా
డ్జన లనుడంగిపుక లేక-దరియింపఁదగున్॥ ౧౪౫॥

నవమాధ్యాయము సమాప్తము.

శా. రంభాభోగసుఖాస్పదక్రతుసహా-రంభైకధీవిస్ఫుర।
జ్జంభారాతిరమాగృణీకరణద-క్షస్ఫారముక్త్యంగనా।
సంభోగప్రదభూరితత్వపరమ-జ్ఞానానుసంధానప్రో।
జ్జృంభత్కర్మనిరంతరాయితజగ-జ్జేగీయమానాకృతీ॥

క. దిక్కాంతాలోకాజలస।
త్సత్కోకమలకుందకుసుమ రారాజత్స।
మ్యక్కీర్తి వారిజాక్షీ।
దృక్కంజమనోజవిమల-తేజోమూర్తీ॥

గద్య. ఇది శ్రీనిరుపమాన కరుణాసనాథ శ్రీసర్వమంగళానాథ
ప్రసాదాసాదిత సరసకవితావిహార రామలక్ష్మాంబా
బుచ్చివేంకయమంత్రీంద్ర కుమార శాండిల్యగోత్ర
పవిత్రాపస్తంబసూత్ర సుకవిజనవిధేయ ప్రభా
కరనామధేయప్రణీతంబయిన శ్రీమదాంధ్ర
పరాశరస్మృతియను ధర్మశాస్త్రంబునందు
ద్వితీయబింబము సమాప్తము శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీరస్తు.

శ్రీమార్కండేయేశ్వరాయనమః.

ఆంధ్రపరాశరస్మృతి.

[తృతీయాబింబము]

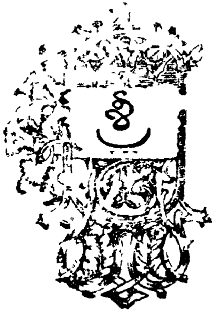

మన్మార్కండేశు।

స్వామికృపాపూర్ణదృష్టిచేఁ బటుత్వ సంప్రాప్తకవి।

త్వామోదితవిద్వజ్జన।

భూమీశభుజంగరాయ-పుణ్యదికాయా॥

క. కాలము లనాలు లగిలెడుఁగా।
వలసినవిష్కృతుల విడుఁడు-వదియింతుధరా।
తలమునన్య స్త్రీలను
గలసినఁ జాంద్రాయణంబుఁ-గావింపవలెన్॥

సీ. కోడిగుడ్డంతేని-గొప్పదాకవణముల్,
బహుళపాడ్యమినాడు పదియునాల్గు।
తినవలెనామీఁద-దినమున కొక ముద్ద,
వంతునఁ బెంచుచు-వాళ్యదనుక।

దగ్గింపవలెనాకు-తగని ప్రుషణ్నుండి,
పిదపశుక్లప్రతి-పదమొదలుగఁ
గ్రగమునగానొక్కొక్క-కడిఁబెంచవలయునీ
వ్రతముచాంద్రాయణ-వ్రతమునంగ

గీ. వ్రతమొనర్చినపిదప-విప్రద్వయంబు
గోయుగమ్మొసఁగిశాకల-గుడిపివారి
కొసఁగవలెదక్షిణలుముద్ద-కొసఁగమితముఁ
దప్పినఫలంబులేదుపాతకము వదలు ॥ ౧౪౯ ॥

మ. చనదంచెఁపర బ్రాహ్మణాండితరుఁడై-చండాలినో డెశ్వపా
కినినోండెరమియించ నేనిద్విజుప-క్కింబిల్చి పారొబ్బ
ట్టునిరావాసమున్మూడువాళ్లె సిదా-ట్టంగూడబోడిందివి
ప్రముతాజేయువిధాయ బగు ప్రా-జాపత్యయుగ్మంబొగిన్ ॥ ౧౫౦ ॥

గీ. ఇంతయేగాక పాఱులకీయవలయు
నావొకటిఁగోడెయొకటియు-నందుపైన
దక్షిణయునిట్టొనర్చఁబా-తకమువాసి
జన్మగట్టొప్పననిపరా-శరుఁడుసెప్పె ॥ ౧౫౧ ॥

క. రాజునుగోమటియునునీ
యోజంజెండాలినయ-నొవరింపవలెం
బ్రాజాపత్యయుగ గో
రాజద్వయగోద్వయస్థ-రద్దానంబుల్ ॥ ౧౫౨ ॥

గీ. వసుధఁజండాలినేనిశ్వ-పాకినేని
సెనయఁగాఁజుప్రాజావత్య-కృచ్ఛ్రమునునో

చండాలి=శూద్రునివలన బ్రాహ్మణస్త్రీయందుఁబుట్టినది,
శ్వపాకి=క్షత్రియునివలన ఉగ్రజయందుగలిగినది,

సర్వపాలుఁగు గోవుల-నాల్గుకోఁడె|
లిడక్రవలెదానమునశుద్ధి-యొసఁగుకొఱకు|| (౧౫౩||

సీ. తమకన్నతల్లిని-దాఁగన్నబిడ్డను,
దనతోఁబుట్టువు-దనరుదాని|
నెలుఁగతరి యుంచె నేనిపాతఁడుత్రిక్కు,
ఋషులవజాంద్రాయ-ణములుమూఁడు|
చేసిశిక్షముసగో-సిరోమంగఁగాఁచా,
తరమేగునెటుఁగియుఁ-దిల్లియుప్పు|
చెల్లెంద్రతోఁబొత్తు-నసి నాఁ హోమ,
బాల్ల నెంతొఁ-జెల్లునదిరా|

గీ. దానలుంగరయనటుఁబట్టి ప్రియపద్య
యమునరిపకూఁబడిప్ప-భములఁబదయు|
దానమొనరించె నేన్నఁ నఁబో|
చయముచేమనవియోనుపరా-రతనుహర్గ|| (౧౫౪||

సీ. పినతండ్రిపెదతండ్రి-పెండ్లాముఁలనుగ,
త్తి నెస్పలిఖినసో-దోనిగూఁడ|
వానియిల్లాలిని-మేనమామకళత్ర,
ముకనిర్థపత్నిని-బాత్రుభార్యఁ|
దనయింటియాడబి-డ్డనగూడునధముఁడు,
మూఁడుప్రాజాపత్య-మూలనుజేని|
గోవునగోఁడెయునీవలెనకుఁ,
యిట్లు నెప్పనఁబాప-మీఁగునరుఁడు|

గీ. పశువుఁగలవినగెదపైఁబారినల
నాతిఁబొందినఁబందినా-నటనొంటె

నదుగమించిన గా[illegible]నే-గినదుగోతిఁ|
బొత్తుఁగ విన ప్రాజాపత్య ముఁజరు పవలె|| ౧౫౫||

గీ. మొదవుఁ గూడి రబాఁడు-మూఁడునాళ్ళు|
పస్తు కొ[illegible] దానంబు-కలయఁ జేయు|
నొక్క పరిగేరె గాడిద-నొంటెఁ గూడి,
యున్న చోనొక్క దినముని-యున్న శుద్ధి|| ౧౫౬||

గీ. మారిమసరి వేగ-మంపు వేళ|
మాత్ర[illegible]త్తిన వేస-మరము వేళ|
భయఁపడిన వేళ బాలతులఁ-బట్టు వేళ|
భర్త లెల్లరు నాంధ్రఁగా-సాడ పలరు|| ౧౫౭||

క. అంగీకరించి మాని|
చెంగటనివసించునట్టి-జెఱ్ఱిద్విజుల నే|
దాంగ్లాలపదు చిరిలో|
భంగము శుభప[illegible] [illegible]-నల కోను మొదటఁ|| ౧౫౮||

సీ. అటుపైనవారికా-జ్ఞాధారమునగొంతు,
బంటినూతినిఁ జేడ-బాడినించి|
యందొక నాఁడని-గాహారముగనుండి,
వెలుప డిమ[illegible]-గలవటమము|
మొదలంటఁ జేయించి-పిదప [illegible]
ది పస్తుతో మూఁడు-దినములుండి|
నాల్గవనా[illegible]-[illegible]మానమునీ[illegible],
నపసించియయిదవ-నాడుశంఖ|

గీ. పుష్పలతయా[illegible]వేయుచు-బుష్పపండు|
బంగరువుఁబంచగవ్యంబు-[illegible]చికాచు|

నుదకమానుగొనిమరునాడు-మొదలుముట్టి।
వడుదనుకనొక్క పూటయే-గుడువవలయు॥ ౧౪౯॥

గీ. శ్రావణము పూర్తియగుదాఁక-నింటి రాక।
వెలుపలనయుండవలయును-వ్యాధియోర్చి।
మీఁదబాపఁ గుడిపియు-మీఁదనొక్క।
యావుఁ గోడెయుఁ దక్షిణ-నీవలయును॥ ౧౫౦॥

క. ఇలయందు నెంతయో సుముఖి।
మ్మెలఁ జాంద్రాయణముఁ గృచ్ఛ్ర-మును జేసినచోఁ।
గలిపి కొనుట పొప్పనాలుగు।
కాలముల పాలఁ తులనుదగదు కొంచగనె వుడుకా॥ ౧౫౧॥

క. కట్టియుఁ గొట్టియు నుంజలుఁ।
బట్టియు భయ పెట్టి కరముఁ-బట్టి చెరపినన్।
పెట్టిననవ్వనితకు కుచి।
పుట్టును సాంతపనకృచ్ఛ-మున విశ్వంకన్॥ ౧౫౨॥

గీ. వాంఛలేకుండియును నొక-పరగు రాత్మ।
చేతభోగింపఁబడి నట్టి-స్త్రీ బహిష్టఁ।
గనుటవలన ప్రాజాపత్య-మాసనలుపుట।
వలనను బవిత్రయగునని-తెలియవలయు॥ ౧౫౩॥

క. కలుద్రావుదానిమగనియొ।
డలుసగమఘుమయుమగుటఁబు-డమినాతఁడుని।
స్తులగాయత్రి జపించుచుఁ।
బాలుపుగ సాంతపనకృచ్ఛ్ర-ము నసల్పవలెన్॥ ౧౫౪॥

గీ. అతుపంచిరమావుపా-లావు నేయి।
యావు పేడావు పెరుఁగుద-ర్భాంబులావు।

శాస్త్రక్రమమునఁ దినియొక్క-నాఁడు నిట్టు|
కుంటరయే సాంతపనకృచ్ఛ్ర-మొప్పు జగతి|| ౧౬౫|

చ. పతిచనిపోయినప్పుడును-వ్యక్తముగా ప్రవాసమేగిన|
స్థితిరుచి యందుఁ జాలయిన-వింతిఁ బుర్వివడలించుటొప్పఁగా|
అతిపాలవానిఁ గూడి పర-హోత్రిసకుంజనె నేని పుట్టెదు|
స్మృతిఁ బురిగప్తనాఁ దెలిపి-శ్యమ్మర గానియుఁ గూడదంటిరో|| ౧౬౬||

గీ. మాధ్యమునౌం డెమిగులఁగా-మామునొండెఁ|
బతిని సుతులను జొట్టిలోఁ-దలిదండ్య|
దేశమున కేగునట్టియిం-తియును నష్ట|
యగుచుఁ బరమున మిగులనే-హానిఁ జెందును|| ౧౬౭||

గీ. ఎద్దియేనియు నపచార-మెఱిఁగి మగఁడు|
మొత్తఁగ నేకతము లేచి-యొత్తిగిలిన
పడతి యుండు కారరింటికి-వచ్చెనేని|
చేర్చికొనవచ్చు నిర్దయ-సేయరాదు|| ౧౬౮||

ఉ. నారిమొఱంగి చన్న పడి-నాళ్ళకు అంకు లేకయు|
శ్రేరినదానినిప్రకృతులు-లేక గొనందగు నద్దియుండివక|
దూరమునేయుటొప్పనటు-కూ మనేతుకయుంచికొన్నవా|
రాగని కృచ్ఛ్రముముంబతికి-దర్భముజొట్టలు సేయఁగా వలెన్|| ౧౬౯||

గీ. అట్లొనర్చనివారింటి-కరిగియుచట|
దిన్నఁదాఁగినవారలకు-దినముపాస|
ముండవలెనట్లు చేసినవుండు పాత|
కము నశించును శుద్ధియుఁ-గడఁగొనును|| ౧౭౦||

చ. పనిమిటికొట్టఁగా నొమతి-పెంకితనాన నోలేచిపోవు బా|
పాదదిరయింతి పోఁగొనక-బట్టకయున్న ను అంకుటాలుగాఁ|

గానివిడువంగఁజెల్లుబోటి-నుంగోవియల్లదిచేరనేనివే|
జనపతియిల్లుతల్లియిటు-జారునియిల్లుపవిత్రమైనదున్॥ ౧౭౧॥

సీ. అట్టియిండ్లఁశూద్రద్రవ్య-యామిఁదఁబంచగ,
వ్యముజల్లిమట్టిభాం-డములంటరాఁ|
వైచిరత్తివిరుస్సు-పలికి 'గతిశుద్ధి,
చేయించిటెంకాయ చిప్పలాప్త|
తోఁకపీటనుగడ్డి-తోడ్తోడఁద్రామంపు.
వస్తువుల్ పులుసునఁ-బంచగవ్య|
మునలెస్సమార్జించి-బూడిదతోఁగంచు,
పాత్రములప్పదిమార్గ్లు-బాగుచేసి|

గీ. పిదపఁబాటులుచెప్పెదు-విధమువలనఁ|
పూతుఁడైయింటిపెద్దగో-వునవృషభము|
దక్షిణయొసంగిరయా పైనఁ-దానొవర్ప|
వలయురెండుప్రాజాపత్య-ములుక్రమమున॥ ౧౭౨॥

గీ. తద్గృహమునందునుండుని-తరులనొకది|
నంబుపవసించిపంచగ-వ్యంబుఁగొన్న|
శుద్ధిఁగాంతురుమతిమాన్ప్ర-సిద్ధముగను|
వారితోవ్యవహరించెదు-వారలెల్ల॥ ౧౭౩॥

మ. ఈవవాపంబునుస్నానముల్ వ్రతముసం-ధ్యోపాస్తియున్
కీర్తియున్|
జపముల్ దైవతపూజనమంత్రమునుయ-జ్ఞంబుందపశ్చర్యయుం|
కృపయున్ దానమునినియందొకటియే-దేనిన్ సుధాశక్తిఁజే|
సి పునశ్చ్రచముఁగాంచవచ్చుఁగడుతు-ష్టింబుష్టియున్సంధిలన్

గి. యజ్ఞములయందుఁజనుసము .లట్టుపచటి
యాకసముగాలిసూర్యదర్భ-లగ్నియాట|

నీరువీనికశుచిగల్గ-నేరజెప్పు।
డ్లగుటశుద్ధివానికి-నగపసరము॥ ౧౭౫॥

దశమాధ్యాయము సమాప్తము.

ఏకాదశాధ్యాయము.

గీ. మైలయున్నంబు రేతస్సు-మూలయన్న।
మావునంజాడుఁదిన్న బ్రా-హ్మణుఁడు నేయు।
పలయుఁజాంద్రాయణము రాజు-బచ్చుసందు।
పగము పాలంబ్రాజాపత్య-మొగినిఁగావు॥ ౧౭౬॥

గీ. పైనికాలముఱపమాఁడున బ్రహ్మకూర్చ।
మపరకర్ణుఁడుపంచగ-వ్యమనుబిదపుఁ।
గొనియొకటిరెండుమాఁకునా-ల్గనుక్రియమాన।
గోవ్రతీవలెనాలుగు-కాలము లెలమి॥ ౧౭౭॥

క. తినఁగూడకున్నమైలల।
నెనసినఁగాపింటిదైన-నెంగిలియయిన।
స్నానమనుమానించినఁ।
స్త్రీనిషిద్ధంబయిననోగి-రఁ మఁజనదుతినఁ॥ ౧౭౮॥

గీ. ఎతిగిఁయేనియుఁ బాలుఁగాక-యేరిఁదిన్న।
బ్రాహ్మణుఁడుకృఛ్రమొనరించి-బ్రహ్మకూర్చ।
మునుకుడిఁగనవలెబిడ్డ-మాంగివిల్లి।
తిన్నఁగుశవారినన్నశు-ద్ధియగునిజము॥ ౧౭౯॥

ఈ. బంతినిఁబాలువారుగుడు-వంగఁదటాయనన్నొక్కఁడందులో।
వింతగలేచినంగొదమ-విస్తరులెంగిలియట్లు గానవా।

బంధిఁగలట్టివారుకుడు-వంజఃదోక్కుడఁదిందు రెనిఁడ|
భ్రాంతిఁ జేయఁగా వలదని-సాంకేతవంబమునకు ప్రథమిమ్ముల॥

సీ. తెల్లవంకాయయుఁ-దెల్లయుల్లియు నీ,
తల్లిగృంజనమును-నొంటెపాలు|
లేడిపాలును నేల-లాడియుఁ దేవుని|
నేలపంటయుఁ జొన్న-పాలుమాగ్రిఁకు|
చిగురు నెఱ్ఱగల భ-క్షించినద్విజాలెల్ల,
మాఁ నాళ్ళుపవాస-మున నెసంగి|
పంచగవ్యముఁ గొన-వలెశుద్ధిఁ లకుబ్రా,
హ్మణుఁడెఱ్ఱగల కప్ప-మాఁసమెండె|

గీ. నాలుకమాంసమునొండెనో-క్కింతఁ దిన్న
నదియొతెంగినపిదపయ-వాన్న మొక్క|
పవలు రాత్రియుఁదిని శుద్ధి-బడయవచ్చు|
దీనవావంతరయెనిసు-డియమువలదు॥ ౧౨౧॥

శా. శౌచాచారగరిష్ఠమైనవృపవా-సంబంగుబద్బ్రింటసం|
శోచంబందక దైవపైత్ర్యక ... గొరస్సదాయఁగజా|
నూచానుల్ దిఙటొప్పగుణ జమురుసం-దుంబాంతోఁ గాఁ ప్రచే|
ప్రేచంబడ్డపదార్థముల్ నదులకు-స్వేంచేసితో సేవలెక॥ ౧౨౨

చ. అనిశముమద్యమాంసరతుఁ-డైరథచోదకవర్తనాదిజీ|
వనుఁడగునీచశూద్రుని శ్వ-శాకునియట్లుఁ ద్యజించుటొప్ప నె|
మ్మనముఁ బాలలంగొలిచి-మాంసముకల్గనమాః స్వీయక|
ర్మనిరతుఁ డైనశూద్రునిధ-రంద్యజియించుటయొప్పదెప్పుడున్॥

గీ. వర్ణములు నాలుగింటను-వ్వరికి నేనిఁ|
మరుదు మైలయువచ్చుర-త్నదుటదియ|

గ్రామమున ద్విగజాండూత - కోలు కరేమి|
నెగితిన్న బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠ - మ్మొలవిన|| ౧౮౪||

గీ. ఎలమి గాయత్రినపి [illegible] లచూనెనిమి|
[illegible]గుమూండును వేలిల్లు పాపజాదద|
వైశ్యునిదిరాచ దైవబా - ఎవదిగేంవి|
రెండువేలట్లు సేసిన - నొండెడ|| ౧౮౫||

గీ. సామవేదమునందలి [illegible] మదే [illegible]|
[illegible] బుజౌ కపంచడ - [illegible] నొండ
[illegible]త్ర [illegible] ముభుజియించు [illegible]కంబు|
న [illegible] వాసిపా [illegible] పగు జంబు|| ౧౮౬||

శా. కాంపించుగలయూపుపా [illegible] శు - ష్యం బైనవియ్యంబుమం|
బావల్బాపన [illegible] డతినల [illegible] మా బాగ కాంక్షింపవా|
పాపత్కాలవనంగుండిన్న [illegible] పదా - యాః బుకృతంబున్మన|
ప్తాటంబుందగఁజేసిట్లయి - శా - పా ప్తిదేకూరడుఙ| ౧౮౭||

క. నాపితదాపాన [illegible] బులు|
గోపాలాన్నంబుమజియుం - గులమిత్రాన్నం|
బాపయిపర్థికున్నము|
పాపడఁగానమ్మశాస్త్ర - సమ్మతిగాటఙ|| ౧౮౮||

గీ. కాంపుపూంబోడియందున [illegible] జానివలె [illegible]|
గలిగిసంస్కృతుండైనవాం - డిలనుదానుఁ|
ద [illegible] సంస్కారములులేని - యతిఁడంటావి|
తుండనియుం బేర్కొనంబడు - గురుచిరయుతు|| ౧౮౯||

గీ. అవనిభర్తకుం గాంచుటి - ల్లాలునందు|
జననిబొందినవాండు పే - రునకుగొల్ల|

వాఁడయి కవాని గృహమున - బ్రాహ్మణుండు
సాపడుట లెస్స యొప్పని - సంశయమున || ౧౯౦ ||

క. చిరకాలమిత్రుఁడును నా
దరపరితకు బచ్చువలన - ధరఁ బుట్టిన వాఁ
డరయఁగఁ గామిత్రుండగు
మతియుం బాలుకు రాచ - మాని నివలనె || ౧౯౧ ||

క. ...సంబొందిన వాఁడా
త్మని వేదకుఁడయ్యె బచ్చు - మగువన లఁబా
లునకుఁ బోడమి సంస్కారము
లెనసి వాఁడద్విజుఁడని - యోలుఁగంగఁడగునే || ౧౯౨ ||

గి. వీరిగృహములయం దన్న - విప్రవరుఁడు
మెసవఁదగు దీనశంకయే - మియును వలదు
తగని కడల బాల్పరు - దధిమృతంబు
నాలుఁగకభుజింపవిరుగు - డెట్టులనిన || ౧౯౩ ||

శా. బాపల్ రాజులు బచ్చువారు ధరణిన్ - బై పాపముం జేసినన్
రేపున్మాపు నుపవాస స్నలిపియు - ద్ధిన్ బ్రహ్మకూర్చాంకంబు
బాపై జేకొనటోపకున్నని కవా - హారంబు లేదవ్విధిన్
బాపుం బాపము కాఁపువాని కదిస - ల్పాగాఁదగన్ నిప్పులున్ || ౧౯౪ ||

గీ. బ్రహ్మకూర్చ నిరాహార - ఫలములాత్మ
పాకుశుచిఁ జేయు సాపుపా - త్పంచితంబు
దక్షిఘృతము గోమయము గో - దకము లెవని
పంచగవ్యంబగు సునిది - పాపహరము || ౧౯౫ ||

క. వలువు తెలువు పసపెలుకుం
బులువుం గలయాల మూత్ర - ముత్తరీపఘృత

మ్ములు సేయుఁగాలుదోగ్య।
మ్ములనవిరోధమిని పచ్చ-కొండవృవియొదగుఁ॥ ౧౯౬॥

గీ. ఒకపలము నేంచవంచిత-మొకపలఁబు।
మూఁడుపలము లపెుఁగుఁడా-లేదుపలము।
లొకపలముద భ్రజములుకో-లకుసగఁబు।
బొటన వ్రేలంత పేడ సుఁ-బోలుఁగలుప॥ ౧౯౭॥

క. మనుగోమూత్రము గాయ।
త్రినిఁబిదపండు భనీక్షు-"దేవస్యత్వా"।
యనిపెుుఁగు "నధిక్రావ్ణో"।
యని "యాశ్చాయస్వ" యని ప-యస్సుఁగొనవలెఁ॥ ౧౯౮॥

క. వనుపవ "గం ధద్వారా"।
మని "తు కవని" యని పేడ-యాజ్యముఁగొనిని।
ప్పునవిడి "యశ్చాహిష్ఠా"।
యనుచుంగలు పంచ వలయు-నవియా వెనుకఁ॥ ౧౯౯॥

క. "మానస్తోకే" యనుచుఁ।
దానినిమంత్రించి వికోలు-తరగనిచిల్కుం।
బోనికుశ లేదుసంగొఱ।
కానట్టులుంగొనిహుత మ్ముఁ-గావింపవలెఁ॥ ౨౦౦॥

క. "శస్త్రే దంవిష్ణుర్మా।
నస్తోక ఇరావతీ" యు-నఁ "శంమ"నఁగా।
విస్తుల "శంనో దేవ్యా"।
దిస్తుతులఁ హుత శేషంబు-తీరినపిదపఁ॥ ౨౦౧॥

క. హుత శేషంబుఁ బ్రాహ్మణ।
తతి త్రాగవ్వలెఁ దుమతిరూఁ-దఱుచు సేదలఁ ద్రాగ్।
పుకతిఁగలుపునప్పుడు నె।
త్తుకతిఁ బ్రణవంబుజ్ఞ ప్తి-తోఁ నుడువవలెఁ॥ ౨౦౨॥

చ. పెఱుఁగున కేతిరుగంధు పతి చేసిన గోలున బంధితంబునం।
గరువలియరుఁగ్గనుండగ్ని యానను వ్రాలెదు నాల్పసియుం ద్రుతకావునన్।
ధరణిని బెంచ నాన్నమును-సాశక మింపగా నగ్గి నంబులు।
ట్టరయ చుబ్రహ్మ కునుచ్ఛము తత్వ- స్థితి తాపము లేర్పె పేర్పడున్॥

గీ. కుడుచు చుండఁగఁ బెరుఫలా-నంగ నారి।
పాతమున బడ్డనీరు తా-వగఁగఁ గదు।
త్రాగినన్లైన వాసుచాం ద్రాక్షంబు।
చేయవలయును దురితంబు-నాయకోడు॥ ౨౦౩॥

చ. ఎముకలు తోళ్ళు నాని నా- కేశగుసింగనము నొంటె సొమ్ము।
ద్గమూగ వయంబు నుంగ లుజా-గాడిదె బెబ్బులి కోతి కుక్కన।
కుక్క మనుజాడు నిమ్మయి నాగకిలి- కాకి యరుఁజచ్చిన నూతులందటా।
కలుల దూపగొంట యుప-గాంధము చేయుట శుద్ధి చేసినన్॥ ౨౦౪॥

గీ. బ్రాహ్మణుఁడు రాజు కోమటి-పాదజుండు।
మూఁడు రెండును నొకడిన మునుగ పము న।
నొక్క పూట సూప సు-మూండ నవరు।
దోషమొతుఁ బుద ముకొల్ల-దొరకు కొఱకు॥ ౨౦౫॥

క. పరపాకనివృత్తాన్నము।
పరపాకాన్నంబు మతిన-పచునన్నమునె।
వ్వరుఁ డినఁ గూడదు తిన్నను।
పరగునఁ జాంద్రాయణంబు-సలుపఁగ వలయున్॥ ౨౦౬॥

గీ. అపచున దానమిచ్చిన-వ్యర్థమగుట।
యంతయే గాక యిచ్చిన-యఁతడు మతి యుఁ।
బుచ్చుకొన్న వాఁడును-బడు కుక్కి।
నరకమునఁ గూడు దురు నిజ-పురసి చూడ॥ ౨౦౭॥

చ. పరిణయవేళఁ గొన్న హుతి-భర్త కునాత్మవహించిపంచయు।
త్వరముసు సేయకున్న బరి-పాకనివృత్తుఁడు వాఁడు జేయుచుం।

బరభృతుఁడైన వాఁడు పర-పాకరతుం డుగ్రహస్తుఁడైన ద్విజో
దరము భరించి దాతృతను-దాల్చిన వాఁడె పమ్ముఁడు నాఁ బడుఁగ॥ ౨౦౯॥

క. ఆయాయుగముల యందు
నాయాయుగధర్మములను-నడపఁగ రాఁడలం
జేయుచు మరుఁ రూపుఁ బొందా
మైయుండెడు ద్విజులనే-మనుఁదగ దవఁగ॥ ౨౧౦॥

చ. అపచారంబని ముందు "హూం,, అనుచున్ బ్రహ్మజ్ఞానిహింసించువాఁ
డపవిత్రుండయి నీచుని, కుముది వ్యాసప్రద్ధులంబట్కువాఁ
డపుడే పాపాత్మ నేనిరాత్రికరకా-పాకంబు పాలించిన
త్కృప్రాయామాంహిభవా ప్రవృత్తున-స్తే ఉంచువేడఁ దగుఁ॥

గీ. అట్టివానిఁ గనవుతో-గొట్టఁదగదు
బట్టపీలిక మెడఁ గంముఁ-గట్టఁదగదు
బలవివాదించినారిని-గెలువఁదగదు
చేసినను గ్రిక్కు-ప్రాగ్ధ-సేయుటొప్పు॥ ౨౧౨॥

గీ. కొట్టినంచింపనొకదిన-ముట్టినను
మెట్టినను మూఁడుదినములు-గట్టినను
నెత్తురొలికినన తిక్కృచ్ఛ-ముత్తవేట
లగిలిక నుపైనకృచ్ఛంబు-లిగునొనర్చు॥ ౨౧౩॥

క. దినములకు బట్టు ప్రశ్నము
దినుచుందొమ్మిదిదినాలు-తినపదవు
వినమలుముయుపవాసం
బెనసినన తిక్కృచ్ఛమను మా-నెలుఁగంగఁదగును॥ ౨౧౪॥

క. ఈపైజెప్పినవానా
పాపములకు మేళనంబు-ప్రాప్తము కాగా
నా పాపంబుల నెల్లను
బాపుఁ గాయత్రియొక్క-పదివేలయినన్॥ ౨౧౫॥

ద్వాదశాధ్యాయము.

గీ. చెడ్డకలఁగన్న జపనము-సేసికొన్న
గాంతరమి యుంచినను వల్ల-కాటిపోగను
మూర్ఖు-నినడోసుకొన్న నా-వుంనసిపాన్న న
మాచరింపఁగ వలయుగా-ప్రాయసరణి॥ ౨౧౬॥

క. మలమూత్రము మరియుక్
గలితగిలిన రోగిక మెఱుఁ-గక పాలు రా,
జాలుదోమటులుదిని నవా
రలకు మరలవడుగున వస-రముతలపంగన్ ౨౧౭॥

క. దండము వొలత్రాడజినము
వెండియు బ్రతము లను భిక్ష-ద్విజాలకు వెంగన్
రెండవ యుపనయనములకు
నండంబని లేదు లే-యొనరింపదగున్॥ ౨౧౮॥

క. మలమూత్రంబులు తాకిన
మలిజాన్న ముఁదిన్న మూఢ-మతి నిష్కృతికై
యిలఁ బ్రాజాపత్యంబును
వెలయింపఁగ వలయునట్లు-వెలయించబడెన్॥ ౨౧౯॥

గీ. పంచగవ్యంబుతో స్నాన-మంచితముగఁ
జేసి యుద్ధానిఁబానంబు-సేయవలయుఁ
జేసిన ట్లైనఁబరిశుద్ధి-జెందవచ్చు
సంశయము లేదిది యొపర-శరమతంబు॥ ౨౨౦॥

క. చేటుం బోరయుటకై గిరి
కూటాగ్రము నుండి దుముకి-గుడువక యుగ్గిన్

నీటంబడి ప్రస్థానము।
పాటించియు మఱిపచ్చు వారెల్లరకున్॥ ౨-౨౧॥

శా. ఆపాపంబులకెల్లనిష్కృతులు నే-ర్పెన్ సన్నపుల్ రెండు ప్రా
జాపత్యంబులు నేక కాలయు నై-శ్యవాంద్రిములంబున్ గో।
త్రాపుణ్యాచలపుణ్యతీర్థములయా-త్రల్ సేయవిధ్యుక్తమా।
గాంపుల్ గోదశకంబునున్ వృషభము-న్కండియ్యంగానొప్పునన్॥

గీ. విపినమున వాల్లు త్రోపలు- వెలయు చోటం।
జుట్టునుంగాడం దలబోద-గొట్టుకొనుచు।
నిలను రెండు ప్రాజాపత్య- ములనుం జేసి।
గోమిథునమియ్యం బాఱున-కుందగుశుద్ధి॥ ౨-౨౩॥

సీ. ఆగ్నేయమనియు బ్రా-హ్మణమనియును దివ్య,
మనియును వాయవ్య-మనియు వారు।
ణంబనియైదు స్నా-నములం పవిత్రంబు,
లందులోనవిభూతి-యలదు కొనుట।
పుడమి వాగ్నేయ "మా-పోహిష్ట" యనినీరు,
పైజల్లుకొనుటది-బ్రహ్మమెండం।
గాంగనీటునను న- గాహంబు దివ్యమం,
బ్రదికు పగంగతో-వెనయంగాలు।

గీ. ప్రొద్దు గ్రుంకెడు వేళ నా-వులగొరిజల।
వలన నెగ నీరధూళిపై-పాటుటదియు।
వవని వాయవ్యము దశంబు-నందుమజ్జ।
నంబొనర్చుటవారుణ-స్నానమందు॥ ౨-౨౪॥

ఉ. స్నాననిమిత్తమేసుద్విజ-సత్తము వెంబడి దప్పిగొంచు వాల్గ।
తానము నర్ప దేవపితృ-పఙ్క్తుమరుద్గతి వెంబడించు దా।

స్నానమొనర్పఁగా శివస-నంతులుపిండఁగరాదుపిండినన్ ।
దానమువారునొచ్చికొని-తర్పణముల్గొననొల్లరాపయిన్ ॥

గీ. తర్పణములకుముందు పూ-ర్వాధానములను ।
వలదుపిండంగ రోమకూప పములందు ।
తిలలు గొనితర్పణంబులు-దీర్చుటొప్పు ।
దవియురక్తపురీషంబు-లట్టులైన ॥ ౨౨౬ ॥

క. జలకమ్ము సేసి తడితల ।
దులిపెడువాఁడుఁ దడిబట్ట-తో నులమూతల్ ।
మ్ములసేయువాఁడు నంజలు
ములనిలబడి యాచమించు-మూర్ఖుఁడుపిగల్ ॥ ౨౨౭ ॥

గీ. దైవపితృకర్మములు సేయఁ-దగరుబట్టఁ ।
గంతమునకొండెదలకొండెఁ-గప్పుకొని సోఁ ।
గచ్చువిడి నియమతిజాట్టుఁ గట్టకయును ।
జందెమతియును నాచమిం-చంగఁదగదు ॥ ౨౨౮ ॥

గీ. దరినిఁగూర్చుండి నీటఁదుం-పరలు చిందు ।
నట్టులనునీటనిలచి పై-గట్టుమీఁద ।
దుంపురులు పడునట్లాచ-మింపఁదగదు ।
రెండుఁ దాఁకుచు నాచ్చట-రెంటశుద్ధి ॥ ౨౨౯ ॥

క. జలకముగొన్నెడఁ బైటవె ।
డలినప్పుడుఁ గూర్కి-నతఱి-దప్పియు సాగ ।
టులుగొన్నెడఁ దుమ్మినపలు ।
పలుగట్టినపట్లరెండు-వార్పులు వలయున్ ॥ ౨౩౦ ॥

క. తుమ్మినను నుమిసినను దం ।
తమ్ములసెంగిరులుతగిలి-సంబతితులతో ।
నెమ్మదిమాటాడినసన్ ।
తమ్మాడినఁ గుడిచెవినిసు-తముముట్టవలెన్ ॥ ౨౩౧ ॥

క. స్నానదేహముఁ జంగమముఁ [illegible]।
దశులనవాలు తాశసుఁడు మారు-తముతోలమానుని।
త్యము పాలని వలపలి శ।
ర్ణమున కావలి యుంచి పా- [illegible] సేతు [illegible]॥ ౨౩౨॥

సీ. భాస్కరేందుల దీప్తి-వస్త్ర కీర్త్య [illegible] నివా,
స్నాన మొల్లంకు ప్రబ-ధానముగను।
గ్రహణకాలములందు-[illegible] రాత్రులు పవిత్ర,
ములగు [illegible] స్నాన-ములను హోమ।
[illegible] జపములు దాన [illegible] ములు [illegible]
[illegible] రాత్రి [illegible] త-ములవి [illegible]।
ముల గటువుల్ జ్ఞాన-దు [illegible]
దగవుగ [illegible] దీప [illegible]।

గీ. [illegible]।
కాలముల యామినీనాథుఁ-గలసి యుండు
గానఁ బట్టి సమయముల-దానము [illegible]।
బాత్రముల టంచుఁ దెలియుఁగ-వలయు మరియు॥ ౨౩౩॥

గీ. [illegible] సిపోసిన-కాలమందు।
సంక్రమణమందుఁ [illegible]।
గ్రహణవేళ-[illegible]ందును-రాత్రిదాన।
మొప్పఁ జేయంగఁ గూడదొం-డొక్క రాత్రి॥ ౨౩౪॥

గీ. గ్రహణములయందు వలెనెయ-జ్ఞ[illegible]యందు।
మరణసమయమునందుఁ గా-[illegible]।
[illegible]ందు రాత్రుల దానంబు-నాచరింప।
[illegible]లయు నొండొకరాత్రిని-వలదు చేయ॥ ౨౩౫

గీ. [illegible] రాత్రి [illegible]।
నడిమి రెండు ముహూర్తముల్-[illegible]గనొప్పు।

కొందఱు తుదరెండుజాములం-దుదినమందు।
కలెను స్నానంబుసేయంగ-వచ్చుమఱియు॥ ౨౦౭॥

చ. మననములఁగ జన్మతిథులను-మూలనియూపము సోమ మన్మథరా।
తిసనముపీరి రాత్రిద్విజ-నత్తముఁడంటిరిఁ గట్టి బట్టి తో।
వె సజలక మొత్రనర్ప్యవి-పేముఁగు పెంటలుతియుము న్నవి।
క్ర సపషియే ప్చటొప్పదవ-గా మ సేయుటే యొప్పనేడ్పిఁగ

క. చచ్చినపద్దినాళ్లనడుమ।
హెచ్చి కనటూపలేక-యెడ్బ దురితం।
బచ్చుపడవాక్చితోలఁగన్।
వచ్చునద్విజులెల్లననమ-కలనూఁ దెలియన్॥ ౨౦౮॥

గీ. గ్రహణసమయంబులందుగం-గాసమంబు।
లగు నమస్తోదకమ్ముల-ట్లగుటస్నాన।
దానముఖకర్మములను-త్తమముగాన।
నెల్లరును వానిఁదీర్చుట-యొప్పునంబు॥ ౨౦౯॥

గీ. దర్భజలములఁజేసెడు-తాముగతి।
బ్రేళ్ళదర్భలుచుట్టికొ-వించువార్చు।
కుశజలంబులపెగజల్లు-కొనెడునీరు।
సమములివిమూఁడుసోమపా-నముకెపుడు॥ ౨౧౦॥

గీ. అగ్నికార్యము చేయని-యతఁడు వేద।
మభ్యసించనివాఁడు సం-ధ్యలను వార్చ।
నట్టివాఁడును శూద్రుని-యట్లగాన।
శక్తియున్నంత వేదంబుఁ-జదువవలయు॥ ౨౧౧॥

చ. నిరతముగాఁ బ్రవంటఁ దిప-సేర్చిన వాఁడు నుశూద్రుఁడిటఁగా।
పురమునఁ గించువాఁడు ఘన-పుణ్యములం ఘృతి జాచె గువాఁ।
డొరిమను రెడ్డిపీటవయి-నుండునతండును వీరువేదముల్।
గలదుమువేత్రిప్ప చున్న నర-కంబునఁగూలుదు రెంతవారున్॥

ఆ. కాఁపుదానిచేత-సాపాటుఁ దినువాఁడు।
కాపుసానివాలు-గావరించు।
నట్టివాఁడువీరు- ... శ్యకనక్ష ... లో।
ర్పదఁగ రౌరవుడు ... క-పా ... తులగుచు॥ ౨౪౩॥

ఆ. శూద్రునన్న మొండె-సూతకాన్న మొండెఁ।
బురిటియన్న మొండెఁబొట్టనించి।
ప్రబుకుతుచ్చుఁ డెట్టి పాపజన్మంబుల।
నొత్తఁగలఁడొ గాలుఁగ-నేమిచెప్ప॥ ౨౪౪॥

క. పదిరెండు-తలలపట్టికను।
బెదగద్దగఁ బట్టి చంద్రసు-పిదపన సువాస్య।
స్పదమగు పందిగ బదిరా।
త్రుదురాదుర శుద్రధనములఁ-గూదయేడుతలల్॥ ౨౪౫॥

ఆ. కాఁపుకొలఁజన్న-గట్టుపుత్రుముడబ్బ।
పేళ్లగలిగియొక పి-ప్రకల్ప నేవి।
కాఁపువాఁడుజన్న-గట్టుననాజన్న।
గట్టుకాఁపువాఁడు-కాఁగలండు॥ ౨౪౬॥

గీ. మానవియమంబు తలగుబ్రా-హ్మణుఁడు గుడుము।
నెడలకూటాడ నేవిఁదాఁ-గుడు గుసుపు।
విడుచునదివిప్రపరుఁడుతాఁ-గుసుముకించ।
మొత్తి నిర్ద్రాప్రుటుపుసుని-రామలుఁగవలయు॥ ౨౪౭॥

క. తినువారైనగానిని ర్ద్రా।
వినద్విజుఁడొనరించు దేవ-పితృకర్మములె।
ల్లనునిష్ఫలమైచనుఁ।
దుమనరకమునందుఁ బడెసుబ-డుకాదెక్కడున్॥ ౨౪౮॥

తృతీయబింబము.

చ. వరుసనుపాండవారుతన-బంతిభుజించఁగఁ జివాలునందఱిలోన్।
ద్వరవిడనాడిలేచుకుల గొంను ... గాద్విజఘ్ను ఁగా।
నరయుటలెస్సగాస్థ్రిని ... మూదులవిప్రులు ... దినఁ ... వి।
స్తరులనుదీసివేయుఁ యశస్వి ... ర్పుటంచుఁ బ్పదిప్పుడున్॥ ౨౮౯॥

చ. తెలియక చేతురేని(బిశ్ర)-దేవ కలచ్యుటం(ద్రు)ప్రిఁ జెందరా।
కులవెనుకన్ భుజిం ... -యా పెదుదీపను తెక రా(త్రి)వే।
కలభుజియింపఁగూ ... జ-లంబులఁ గుంకక తీర్థిక్కయుక జప।
మ్ములనొనరింపకేనగదు-బోనము సేయుట ... గజాతికిన్॥ ౨౯౦॥

సీ. తనకుటుంబముపైన-దయఁగల వాఁడయ్యుఁ,
గరుణ మైఁబోషణ-ర్గమునుఁగూడ।
రక్షించునట్టిధ-ర్మమును విచారింప,
వలయునట్లొనరింపు వాఁడున్యాయ।
వర్తియైపరలోక-వాంఛఁగల్గినవాఁడు,
నగున్యాయ మార్గంబు నమసరించి।
తానుగడించువి-త్తమునఁ దను, నాదన,
వారిఁబోషించు వాఁడుధన్యుఁ।

గీ. డన్యధా తెచ్చిజీవించు-నతఁడుసర్వ
కర్మములకును బాహ్యుఁడౌఁ-గాన ... ద్రి।
జీవితము హేయమనుచు గొ-జించి దాని।
విడువవలెబుద్ధిగలయట్టి విప్రవరుఁడు ౨౯౧॥

గీ. కపిలధేను పృచయనుఁడు-కడగియతి ...।
కుఁడు సత్రము చేసిన-వాఁడు వీరి।
దర్శనముఁజేయుచున్నఁబా-తకములడఁగుఁ।
గానసిరతమవారిని-గాంచవలయు॥ ౯౨॥

క. అరణిఘృతమిష్టి చర్మము।
నిరతమ్మరత్నములవల్ల చీలియునువ్వుల్।
మరియునుగంధము మేఁకయు।
సురక్షితము సేయవలయు-సుగేహమునన్॥ ౨౫౩॥

గీ. ఒక్కగోఁడెయును మూఁడావు-లుండఁగలుగ।
పొలమునకుఁబడియంతయు-పోలుకొక్క।
గోవుచర్మముగాపున-గోవుచర్మ।
మంతభూదానమిలమహా-ఫలప్రదము॥ ౨౫౪॥

గీ. మనసువాక్కులను గాయక-ర్మములచేత।
సలుపఁబడు బ్రహ్మహత్యాద-సర్వదురిత।
చయము మునఁడంచ నొక్క గో-చర్మమంత।
భూమిదానంబుదానికిఁ-బోలఁడదియు॥ ౨౫౫॥

గీ. పెద్దసంసారముగలిగి-బీదయయిన।
శ్రోత్రియునికిట్టిదానమి-చ్చుటయెశుభము।
నిరతభూమ్యపహర్తతా-నెంతదాత।
ధర్మము-సేసినను బవి-త్రతఁగనఁడు॥ ౨౫౬॥

గీ. ఎన్ని బావులుమటియును-నెన్నినూతు।
లెన్ని చెరువులుత్రవ్వించి-నేనివాఁడు।
వాజపేయములేజేసి-ప్రబలెనేమి।
లేదు భూమ్యపహర్తకు-లేదులగ్గు॥ ౨౫౭॥

క. పదునెనిమిదిదినములలో।
ముదితబయిటయగు స్నాన-మునశుద్ధియగున్।
బదునెనిమిదికెక్కుడునయి।
నదినత్రయమందు చనెను శౌచసమునివరుడున్॥ ౨౫౮॥

గీ. పాపివట్టుల దాలింత-పంచమూఁడును|
నిలనొకటిరెండుమూఁడునా-ల్గేని గార|
లెడపుగా నుండవలెను గా-దేని కట్టు|
పుట్టు మలతోడ నీటిలో-ముంచఁగవలయు|| ౨౫౯||

గీ. తనకుఁ దెలియమిఁ బైవాండ్రఁ-దాఁకెనేనిఁ
దోడ నీ గ్రుంకి సూర్యునిఁ-జూడవలయు|
బ్రాహ్మణుఁడు చేతు లుండియు-వంగినోట|
జలము ద్రావిన గోవెపి-జన్మ మెత్తు ౨౬౦||

సీ. అలితోఁ నీకఁ జన్న-నమ్మకుమగడంనుఁ,
గినుక మైఁ బతి వవ-ట్టినయతండు|
మరలఁ బెండ్లాముతో-మాటాడఁగలఁ డిన,
పిత్రులఁ బిలిచిత-ప్పిదము గలిపి
యంత్యయాకలిడప్పి-యలయిక జడుపును,
పెక్కెనఁ బల్కిరి-నిక్కమిట్లు|
పుటి పేరు కాదిరు మన్నించి ప్రాచిత,
మును దెల్పుఁడనుచు వే-డొనగవలయు||

గీ. విట్టివాఁడను విప్రవ-కిత్తుననుచుఁ|
బలికి యీనాకున్న వాఁడు చే-వలె నెబ్బన్న|
మనుపయత్నించి యట్లు చే-యని యతండు|
వీరు మువ్వురు నొక రాసి-వారుగాను|| ౨౬౧||

తే. మాఁపు వేళలయందును-బుణ్యనదుల|
గలసి కొనుచోఁ ద్రుంకుచ-త్యలమునిష్ట|
మాఁగు దినములని ట్రిల్లి-కొందవుదాన|
మిడిప మునుగ రగ్జన్మలఁ-గుడుపవలయు|| ౨౬౨||

ఆ. చేయఁదగినపనులు-సేయక చేయంగఁ।
దగనిపనుల నెల్లఁ-దగ నొనర్చు।
నగ్రజన్ము నింట-నన్నంబుదిన్నఁ బో।
నొక్క పాపి పితృవ్య-ముఁ దవలయు॥ ౨౬౩॥

గీ. ఇలువడిగలట్టిబ్రాహ్మణు-నింటను తిరయు।
వేదవేదాంత శాస్త్రయా-విప్రునింట,
భోజనమొనర్చువాఁడొకఁ-పూటలోన।
నఘము లెడఁబాసి పుణ్యాత్ముఁ-డగునిజంబు॥ ౨౬౪॥

ఆ. వాండ్రిచేసికొనియు-వారిటనుండియుఁ।
బ్రసవమయ్యె మూఁడు-మసలి పిదప।
గంటిపయిన నుండి-కాలంబు చేసిన।
సనయ వలయు మూఁడు-కృచ్ఛములను॥ ౨౬౫॥

సీ. గాయత్రి పది వేలు-గావించుటయును బ్రా,
జాయామశతయుగ-మాచరించు।
టయుఁ దీర్థయాత్రల-కయి రెండుయోజన,
ములు నడచుటయును-బుణ్యతీర్థ।
ములయందుఁ గ్రుంకుచుఁ-దల కూర్చితో డనే,
తిరుగఁ గ్రుంకుచిటుప-దియును రెండు।
మాఱులొనర్చుట-మహిఁ గృచ్ఛమునకుఁ బ్ర,
త్యామ్నాయ ములు నాల్గు-తనరుచుండు।

గీ. గానదానికి బదులిని-పూనవచ్చు।
వెండి గృహమేధి శుక్లంబు-పృధ్విఁబడఁగ।
వలసి చేయఁ బ్రాణాయామ-ములను మూఁడు।
సలిపి గాయత్రి వేయియు-సలుపవలయు॥ ౨౬౬॥

గీ. వేదములు నాల్గుఁ జదివిన-విప్రవరుఁడు।
బ్రహ్మహంతకు శాస్త్రోక్త-భక్తి నేతు।

యాత్రసేయుటయేముఖ్య-మైనగొప్ప।
పాచితంబనిబోధింప-వలయునెప్పుడు॥ ౨౬౭॥

ఉ. ఎల్లియుఁబాపలుంగొనక-హీనునెన్నుకనాల్గుజాతులం।
దల్లెనబిచ్చమెత్తికొను-చేడ్వజనాంతకునుపాపకర్మమౌ।
గొల్లగఁజేసినాఁడనిది-గోఁకికొంచును వేయుఁడీయటం।
చిల్లిలఁజెప్పికొంచునిటు-లెగఁగనొప్పును సేతుయాత్రికుల్॥ ౨౬౮॥

సీ. ఈవిధంబున నేగి-యేఘోరకృత్యపట్టణం,
బుఁడపులాత్రిము-మాలుకొంచుఁ గలు।
నూటుఁడుందొడ్డి-తోటలుంగనియుం,
దల్లెడఁబాపములె-డల్లముగను।
వెల్లడిచేసికొం-చల్లనమున్నీరుఁ,
బొందినాజామడ-పొడవుమతీరుఁ।
బదియామడవెడల్పు.పరిధవిల్లఁగరఘు,
రామనాథనివాస-రప్రభువగు॥

గీ. నలుని చేరచితంబయి-చెవులుమించు।
బ్రహ్మహత్యాపహంబగు-వంతెనఁగని।
నెమ్మనిగ్రుంకిపిడపనిం-టికరుదెంచి।
పాయులనుబుత్రమిత్రసే-వకులఁగలసి॥ ౨౬౯॥

గీ. ఓజఁదినిమాటయొకొ్క-వు-నొసఁగవలయు।
వేదములునాల్గుజదివిన-విప్రవరులు।
కట్టొనర్చిద్విజాశీస్సు లందికొన్న।
బ్రహ్మహత్యావిముక్తిని-బడయవచ్చు॥ ౨౭౦॥

గీ ధరణిపుండైనశ్వమే-ధంబుసేయు।
వలయుబ్రహ్మఘ్నదోషంబు-పాయుకొఱకు।

పోయిదమ్ముఁజంపిన-భూమిలోన
బ్రహ్మహత్యావ్రతంబును-వలయుఁజేయ॥ ౧౭౧॥

క. ఒకపారియయినసారా
యొకఁడిచినట్టిఁడిజుపరము-లివిరెంటునుఁబో
తకుఁదగుఁగావునవాఁడ
గ్నికెనఁగమసలించిదాని-స్రుత్రావఁజనుఙా॥ ౧౭౨॥

గీ. అగ్రజానిబంగరువునెవ్వఁ-డపహరించు
నతఁడుఁరోఁకలిఁజేకొని-యధిపుకడకు
జేగితప్పితమునుతెన్న-నాలుకఁజేవి
కొట్టిదండించుఁడనుచుఁదాఁ-గోరవలయు॥ ౧౭౩॥

సీ. దానిఁజేకొనిమన్నిఁడు-వారిఁగొట్ట
వలయునద్దానవాఁడుచా-వక్రబతికెఁ
గూడనిర్దోషియగు, రయుటింగి-కొన్నఁజంప
నొప్పునొందఁగోకరయుడఁజంపు-టొప్పునని॥ ౧౭౪॥

ఆ. జలమునందుఁబడ్డ-చమురుచుక్కవిధాన
దురితమెల్లనతని-తోడనుండు
నదమహాటుబౌను-కుడుచుఁబన్నుండుతూ
ర్పుండువారినెల్ల-నిండికొనును॥ ౧౭౫॥

క. పొందవుల వెంటఁజరించుట
యూఁదులాపురుషంబుయవల-రూరమదింటల్
పదఁపడిచాంద్రాయణమి
వ్విదురితచయములనడంచి-వేయంజాలుఙా॥ ౧౭౬॥

తులాపురుషమనఁగా, తెలకపిండి, పచ్చివస్తువులు, మజ్జిగ, నీరు, పిండి, యవ యిదు నాల్గుదినములు భుజించి పిదప మూఁడుదినములుపవాసము చేయుట

సీ. ఇలఁబరాశరుఁ డేర్పాటు – చేసినట్టి
పద్యములసంగ్రహించినఁ – బరమధర్మ
శాస్త్రమిది స్వర్గకాములం – శ్రద్ధధాను
లగుమర్త్యులట్టిదీనినిఁ – దగఁ బఠింప|| ౧౭౭||

ద్వాదశాధ్యాయము సమాప్తము.

మ. సతతావర్జితసర్వశత్రునికరా – సంరక్షితానేకదు
ష్కృత! వాఙ్మాత్రవినిర్జితోరగపతీ, దేవేజ్యభీదాయిక
స్మృతివైదగ్ధ్య, దిగంతవిస్తృతయశో – నైర్మల్యవిస్తార, హా
రితగోత్రాంక, భుజంగరాయకవిరా – ట్పృథ్వీశచూడామణీ|| ౧౭౮||

మాలిని – హారితకులపవిత్రా – హ్యయ్యపిద్వచ్చరిత్రా
సరసనుకవిమిత్రా – సజ్జనస్తోత్రపాత్రా
హరచరణసపర్యా – వ్యాపితజ్ఞానధుర్యా
ధరితసుజనవర్యా – బంధుదాక్షిణ్యచర్యా|| ౧౭౯||

గద్యము. ఇది నిరుపమాన కరుణాసనాథ శ్రీసర్వమంగళా నాథ
ప్రసాదాసాదిత సరస కవితావిహార రామలక్ష్మాంబా
బుచ్చివేంకటమంత్రీంద్ర కుమార శాండిల్యగోత్ర
పవిత్రాపస్తంబసూత్ర సుకవిజనవిధేయ ప్రభా
కరనామధేయ ప్రణీతంబయిన శ్రీమదాంధ్ర
పరాశరస్మృతియనుధర్మశాస్త్రంబునందు
తృతీయబింబము సర్వము
సమాప్తము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ.